

Zlatarski radovi profane namjene u inventarima dobara šibenskih plemića Martina i Jurja Kamenarića

Đurđina Lakošeljac

Sveučilište u Zadru
Odjel za povijest umjetnosti
Obala kralja Petra Krešimira IV. 2
HR – 23 000 Zadar
dlakoseljac@unizd.hr

Izvorni znanstveni rad
Primljen: 15. 10. 2020.
Prihvaćen: 16. 10. 2020.
UDK 739.1(497.581.2Šibenik)¹⁴

Sažetak

U Državnom arhivu u Šibeniku, u fondu Bilježnici Šibenika, sačuvana su dva velika inventara šibenskih plemića Martina i Jurja Kamenarića iz sredine 15. stoljeća, u kojima je zabilježena veća količina srebrnine i zlatnine profanog karaktera. Budući da je korpus kasnosrednjovjekovnog profanog šibenskog zlatarstva u zadnjih šest stoljeća mahom propao, na temelju zapisa u navedenim inventarima autorica nastoji ukazati na raznolikost i bogatstvo tog segmenta šibenskog zlatarstva tijekom 15. stoljeća.

Ključne riječi: zlatarstvo, nakit, srebrno posuđe, srebrni pribor za jelo, zalozi, Martin Petrov Kamenarić, Juraj Kamenarić, Šibenik, 15. stoljeće

Uvod

Unatoč tomu što arhivska građa svjedoči o postojanju izrazite količine zlatarskih radova profane namjene u dalmatinskim komunama tijekom 14. i 15. stoljeća,¹

1 O tome više: Cvito FISKOVIĆ, Trogirski zlatari od 13. do 17. stoljeća, *Starohrvatska prosvjeta*, ser. III, 14/1984, Split, 183-200; Cvito Fisković, Dubrovački zlatari od XIII do XVII stoljeća, *Starohrvatska prosvjeta*, ser. III, 1/1949, Split, 143-243; Cvito FISKOVIĆ, Umjetnički obrt XV.–XVI. stoljeća u Splitu, *Zbornik u proslavu petstogodišnjice rođenja Marka Marulića 1450 – 1950*, Zagreb 1950., 127–164; Cvito FISKOVIĆ, *Zadarski sredovječni majstori*, Split 1959., 123, 129; Emil HILJE, Nekoliko bilješki o zadarskom zlatarstvu XIV. stoljeća, *Radovi Zavoda povijesnih znanosti HAZU u Zadru*, 38/1996, 43-51; Ivna ANZULOVIĆ, Nakit na zadarskom području u povijesnim izvorima od 13. do konca 16. stoljeća, *Radovi Zavoda povijesnih znanosti HAZU u Zadru*, 48/2006, 199–214; Ivna ANZULOVIĆ, Ukrasno uporabni predmeti na zadarskom području u povijesnim izvorima od 13. do konca 16. st., *Radovi Zavoda povijesnih znanosti HAZU u Zadru*, 49/2007, 239–287; Marijana KOVAČEVIĆ, *Umjetnička obrada plemenitih metala u 14. stoljeću u Zadru*, doktorska disertacija, Zagreb 2010., 433-512; Goran BUDEČ, Inventar dobara šibenskog patricijer ser Jurja Kamenarića iz 1451. godine, *Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti*, 28/2010, Zagreb, 67-106; Goran BUDEČ, *Svakodnevni život stanovnika Šibenika u drugoj polovini XV. stoljeća u zrcalu inventara i oporuka s posebnim osvrtom na razinu materijalne kulture*, doktorska disertacija,

višestoljetno postupno osipanje nekadašnjeg korpusa rezultiralo je njegovom skromnom sačuvanošću. Odnos društva prema plemenitim kovinama odavno je zapečatio sudbinu takvih dragocjenih rukotvorina kojima priroda materijala omogućava jednostavnu prenamjenu i daje novčanu vrijednost pa ih ujedno čini vrijednim zalihama kapitala.² Dok su zlatarski radovi sakralnog karaktera zbog svoje duhovne komponente tijekom povijesti ipak nešto vjernije čuvani, predmeti profane namjene uglavnom nisu dijelili takvu sudbinu. O tome svjedoče i arhivski izvori koji potvrđuju kako su u doba kasnoga srednjeg vijeka srebrno posuđe, pribor za jelo i nakit često davani u zalag,³ a nerijetko i darivani bratovštinama i crkvenim ustanovama kao oporučni legati⁴ te pretakanjem pretvarani u sirovinu korištenu za izradu predmeta prikladnije namjene.⁵ Kada je riječ o kasnosrednjovjekovnom profanom zlatarstvu šibenskoga kraja, ne treba smetnuti s uma da je relativno skromno sačuvanom korpusu zasigurno pridonijela i dugotrajna osmanlijska prisutnost u zaleđu, tijekom koje je zacijelo određena količina obiteljske srebrnine i zlatnine otuđena, u nuždi prodana ili pretočena. Uz navedeno, selidba i višestoljetna dioba obiteljskih dobara popraćena promjenom ukusa dovela je do sve većeg usitnjavanja i postupnog propadanja izvornog korpusa pa sačuvana građa predstavlja tek okrnjenu sliku nekadašnjega stvarnog stanja. Stoga upravo proučavanje arhivskih izvora pruža bolji uvid u razinu materijalne kulture Šibenčana tijekom kasnoga srednjeg vijeka, a ujedno svjedoči i o drastičnom nesrazmjeru u raznovrsnosti i kvantiteti između nekadašnje i danas sačuvane zlatarske ostavštine profanog karaktera.

Radi boljeg upoznavanja prvotne raznolikosti i bogatstva kasnosrednjovjekovnog šibenskog profanog zlatarstva u ovome radu donosimo pregled srebrnine i zlat-

Zagreb 2013., 307-325; Goran BUDEČ, Kuhanje, pečenje i blagovanje: pribor za jelo i kuhinju u kućama kasnosrednjovjekovnog Šibenika, *Domus, casa, habitatio...: kultura stanovanja na jadranskom prostoru*, (ur. Marija MOGOROVIĆ CRLJENKO – Elena ULJANČIĆ-VEKIĆ), Poreč – Pula – Pazin 2013., 54-72; Tonija ANDRIĆ, *Život u srednjovjekovnom Splitu – Svakodnevica obrtnika u 14. i 15. stoljeću*, Zagreb – Split 2018., 258-259.

2 HILJE 1996, 50.

3 O tome zorno svjedoče i dva inventara analizirana u ovome radu.

4 Primjerice: *Item legauit fraternitati Sancte Marie reducte in Sanctum Grisogonum ... botonos decemocto argenteos auratos ...* (Državni arhiv u Šibeniku, HR-DAŠI-263 Bilježnici Šibenika (1386. – 1797.), kut. 16/II, Karotus Vitale, F 15/IVa/2, fol. 96v); ... *Item legauit fabrice Sancti Iacobi vnum anulum argenti. Item legauit Sancte Marie Sancti Dominici Sibenici vnum anulum argenti pro anima sua. ...* (HR-DAŠI-263 Bilježnici Šibenika, kut. 31, 32, Ivan Lupis, sv. 31b, fol. 193r); ... *Item legauit scole Sancti Ioannis in Sibenico duas cratores argenti pro anima sua. ...* (HR-DAŠI-263 Bilježnici Šibenika, kut. 31, 32, sv. 31b, Ivan Lupis, fol. 132r-132v).

5 Primjerice: ... *Item reliquit duas crateras et prouos (?) VII et cogliaria tria argentea pro faciendo vnam crucem seu calicem in eclesia Corpis Christi in dicto burgo (Sibenici op. a.) pro ipsa eclesia, et reliquit vnum anullum aureum pro indorando dictam crucem seu calicem ...* (HR-DAŠI-263 Bilježnici Šibenika, kut. 18/I, Christoforo q. Andree, F h, fol. 17v).

nine zabilježene u inventarima dobara šibenskih plemića Martina (1444.)⁶ i Jurja Kamenarića (1451.),⁷ pohranjenima u Državnom arhivu u Šibeniku.⁸ S obzirom na to da su kod Martina i njegova sina Jurja stanovnici Šibenika i okolice zalagali svoje dragocjenosti,⁹ najveći dio zapisa o zlatarskim radovima u njihovim inventarima odnosi se upravo na zaloge. Budući da je u oba inventara identificirano tridesetak istovjetnih zaloga,¹⁰ oni potvrđuju da je nakon smrti Martina Kamenarića i podjele njegovih dobara „poslovanje obiteljske zalagaonice” preuzeo njegov sin Juraj.¹¹ Navedeni popisi dobara sadrže više od tri stotine zapisa o raznovrsnim srebrnim, pozlaćenim i zlatnim predmetima koje je moguće svrstati u tri temeljne skupine: nakit, posuđe i pribor za jelo.

Nakit

U dvama je analiziranim inventarima prstenje (*anelli, aneli*) zastupljeno u relativno velikom broju.¹² U popisu dobara Martina Kamenarića zabilježeno je ukupno šez-

-
- 6 Riječ je o izrazito velikom inventaru koji se prostire na čak sedamnaest folija, a koji najvjerojatnije zbog izrazite oštećenosti i teške čitljivosti do sada nije objavljivan. Upravo iz navedenog razloga u prilogu br. 1 donosimo djelomičan transkript inventara s popisanim srebrninom i zlatninom.
 - 7 Analizom inventara Jurja Kamenarića u više se navrata bavio Goran Budeč, ali smatramo da je za potrebe ovoga rada bilo potrebno izraditi djelomičan prijepis tog inventara sa svim navedenim zlatarskim radovima, koji donosimo u prilogu br. 2. Ranije analize navedenog popisa dobara vidi u: BUDEČ 2010; BUDEČ 2013, *Svakodnevi život stanovnika Šibenika...*; BUDEČ 2013, *Kuhanje, pečenje i blagovanje...*; Goran BUDEČ, *Kultura čitanja u kasnosrednjovjekovnom Šibeniku, Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti*, 32/2014, Zagreb, 79-98; Goran BUDEČ, *Odjeća u srednjovjekovnom Šibeniku, Šibenik od prvog spomena: Zbornik radova s Međunarodnog znanstvenog skupa 950 godina od prvog spomena Šibenika, Šibenik, 26. do 28. rujna 2016.* (ur. Iva KURELAC), Šibenik – Zagreb 2018., 175-198.
 - 8 Inventari se nalaze u fondu HR-DAŠI-263 Bilježnici Šibenika (1386. – 1797.), koji se sve donedavno nalazio u Državnom arhivu u Zadru, odakle je u rujnu 2020. godine premješten u Državni arhiv u Šibeniku.
 - 9 U šibenskoj arhivskoj građi do sada nije pronađen spis u kojemu se izričito navodi da je Juraj Kamenarić sin Martina Kamenarića. Međutim, u tekstu sastavljenom pri predočenju inventara Martina Kamenarića spominje se knjiga dužnika koja se nalazila kod njegova sina Jurja (Kamenarića op. a.) (... *et similiter debitores quaternam et appotece dicti quondam ser Martini a die obitus ipsius quondam ser Martini semper fuisse et esse in manibus potestate et gubernatione ser Georgii filii predicti quondam ser Martini* ...). Vidi na fol. 127v u prilogu br. 1.
 - 10 Dakako, ne smije se isključiti ni mogućnost da su u pojedinim slučajevima iste osobe za isti iznos založile iste predmete kod obojice plemića, ali izglednije je da je riječ o zalozima koji više godina nisu bili otkupljeni.
 - 11 Inventar Martina Kamenarića do sada nije bio poznat stručnoj javnosti pa G. Budeč pri analizi inventara Jurja Kamenarića nije imao saznanja o tome da su u njemu navedeni i neotkupljeni zalozi koje je Juraj preuzeo nakon očeve smrti. Vidi: BUDEČ 2010, 87-98.
 - 12 O toj vrsti nakita više u: Nikola JAKŠIĆ, *Nakit 14. stoljeća u Hrvatskoj i Bosni, Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru*, 23/1984, 331-342 s ondje navedenom literaturom; KOVAČEVIĆ 2010, 437 i

deset i šest srebrnih i devetnaest zlatnih, a u inventaru njegova sina Jurja pedeset i osam srebrnih i dvadeset i šest zlatnih prstena, uključujući i založeno prstenje koje je Juraj preuzeo nakon očeve smrti.¹³ Uz navedeno u inventarima je zabilježena i manja količina prstenja za koje nije preciziran materijal od kojega je bilo izrađeno¹⁴ te jedan bakreni i jedan kositreteni prsten (*dui aneli, I^o de rame laltro de stagno*).¹⁵ Premda je ukupno navedeno više od stotinu i šezdeset primjeraka, jedini podatak o izgledu tih predmeta uglavnom predstavlja vrsta metala od kojega su bili načinjeni. Tek su iznimno navedeni poneki detalji na temelju kojih je moguće doznati nešto više o njihovu izgledu. Tako nam je za dva zlatna prstena, koja je za oko pet libara kod Martina Kamenarića založio neki Juraj, poznato da su bila tanka (*sotili*),¹⁶ baš kao i jedan manji zlatni prsten (*aneleto doru sutil*) koji je za osam libara založio Nikola de Moro.¹⁷ Za nešto manji iznos, odnosno sedam libara i četiri solida, *dona* Agata je kod Jurja Kamenarića založila manji, tanki zlati prsten s dva bisera (*aneleto doru sutil cum 2 perle*),¹⁸ a *aneleto sutil doru* založio je i krznar Matija.¹⁹ Manjih je dimenzija bio i jedan zlatni prsten (*anello doru pizolo*) založen za oko tri libre.²⁰ Iz navedenoga je očito da zlatno prstenje nije bilo istih dimenzija niti iste kvalitete, na što ukazuju i dva zapisa u kojima se spominju *anelli doru basso*.²¹ Tako je krznar Juraj za tri libre i sedamanest solida založio prsten izrađen od zlata lošije kvalitete,²² a čini se da je i Juraj Kamenarić posjedovao dva takva prstena ukrašena „kamenjem” (*do altri aneli doru basso cum do pierre*).²³ Osim toga, Juraj je u vlasništvu imao još pet zlatnih prstena: dva sa safirom, jedan s biserom i dva sa zelenim „okom” (*5 aneli doru zoe 2 safiri, vna perla, 2 ochieti verde*) te jedan bijeli kamen za prsten (*I^a piera de anelo bianca*).²⁴ O običaju ukrašavanja zlatnog prstenja „kamenjem”²⁵

dalje, 805-821 s ondje navedenom literaturom.

- 13 Usporedbom dvaju inventara utvrđeno je da je ukupno petnaest srebrnih i pet zlatnih prstena zabilježenih u inventaru Jurja Kamenarića prvotno bilo založeno kod njegova oca pa je zacijelo riječ o istim predmetima. Usporedi zapise o prstenju u prilogu br. 1 i prilogu br. 2.
- 14 U inventaru Martina Kamenarića pronađeno je šest takvih prstena i još „neko oštećeno prstenje” (*alguni anelli roti de Boxic*), a u inventaru Jurja Kamenarića pet takvih prstena.
- 15 Na fol. 5r u prilogu br. 2.
- 16 Na fol. 114r u prilogu br. 1. Iznos solida je oštećen.
- 17 Na fol. 114v u prilogu br. 1.
- 18 Na fol. 5v u prilogu br. 2.
- 19 Na fol. 115r u prilogu br. 1.
- 20 Na fol. 114r u prilogu br. 1. Iznos solida je oštećen.
- 21 Premda oznaka *oro basso* nije sasvim jasna, vjerojatno je riječ o zlatu lošije kvalitete. Usporedi: KOVAČEVIĆ 2010, 623.
- 22 Na fol. 114v u prilogu br. 1.
- 23 Na fol. 5v u prilogu br. 2.
- 24 Na fol. 3r u prilogu br. 2. Zapis *2 ochieti verde* G. Budeč čita kao *2 ochieri verdi* i prevodi kao „dva zelena pečatnjaka”; BUDEČ 2010, 83-84.
- 25 Prema navodu R. W. Lightbowna, u Veneciji je još u 13. stoljeću, a u Sieni 1361. godine izdana odredba prema kojoj su pravi dragulji trebali biti optočeni u zlato, a „lažni” u srebro. Vidi: Ronald

(*piere, sassini*) svjedoči još jedan zapis u inventaru Jurja Kamenarića kod kojega je kirurg Marko založio zlatni prsten s manjim kamenom nepoznate vrste (*anelo dorocum vno sassin*).²⁶ Na zlatnom je prstenju u nekoliko navrata kao ukras zabilježeno i biserje (*perle*). Spominjani manji zlatni prsten s dvama biserima založila je gospođa Agata, a jedan zlatni prsten s biserom u zalog je dao i Toma Mišić, dobivši za njega tri libre i deset solida.²⁷ Čini se da je Juraj Kamenarić u trenutku smrti na ruci imao zlatni prsten s biserom, ali i zlatni pečatnjak s ugraviranim grbom (*I^o cum sizelo de la sua arma*) te još dva prstena od zlata manje kvalitete ukrašena dragim kamenjem.²⁸ Kada je riječ o srebrnom prstenju, i ono je pri navođenju u inventarima uglavnom lišeno detalja, ali su u nekoliko navrata zabilježeni primjerci ukrašeni „očima”, sudeći po cijeni, vjerojatno staklenom pastom. U takve primjere možemo ubrojiti srebrni prsten s plavim „okom” (*anelo darzento cum uno ochio biau*) koji je neka Rada iz Ankone založila za jednu libru i pet solida,²⁹ potom srebrni prsten s „okom” (*anelo dargento cum vno ochio*) koji je za libru i dva solida u zalog dao Pavao Morlak te još jedan srebrni prsten *cum I^o ochio* koji je za dvije libre založio majstor Pavao Deljanović.³⁰ Drukčiji tip prstenja predstavlja srebrni prsten Sfile Vukočeve s ugraviranim slovom (*anello darzento cum el sizello de I^o siglo*),³¹ ali i prsten ukrašen emajlom (*I^o anelo zmalgado*) koji je za jednu libru i jedan solid u zalog dala Draga, žena Dujmova iz Zablaca.³² O izgledu prstenja ponešto govori i zapis u kojemu se spominju dvije jednostavne, vjerojatno neukrašene karičice (*vere*) koje je brijač Antun s još jednim srebrnim prstenom založio kod Martina Kamenarića za jednu libru i dvanaest solida,³³ a koje, čini se, nije otkupio jer se spominju među zalozima i u inventaru Martinova sina Jurja.³⁴ Specifičan izgled zacijelo označavaju i izrazi *anelo murlacho darzento* i *anelo parisino*,³⁵ ali je na temelju njih nemoguće odrediti o

W. LIGHTBOWN, *Mediaeval European Jewellery*, Hong Kong 1992., 19-20.

26 Na fol. 5v u prilogu br. 2. Iznos zaloga je oštećen.

27 Na fol. 115r u prilogu br. 1. Iznos solida je oštećen, ali se taj prsten pojavljuje u inventaru Jurja Kamenarića gdje je naveden puni iznos i podatak o tome da jedan od dva bisera nedostaje. Vidi na fol. 6v u prilogu br. 2.

28 Na fol. 5v u prilogu br. 2.

29 Na fol. 6v u prilogu br. 2.

30 *Isto*. Vjerojatno je riječ o zlataru Pavlu Drljanoviću (Derljanoviću) koji se u šibenskim arhivskim izvorima spominje u nekoliko desetaka dokumenata.

31 Na fol. 117r u prilogu br. 1. Na fol. 5v u prilogu br. 2. U inventarima je oštećen iznos za koji je Sfila založila prsten.

32 Na fol. 5r u prilogu br. 2.

33 Na fol. 114v u prilogu br. 1.

34 Na fol. 5r u prilogu br. 2. Naravno, ne smije se isključiti mogućnost da je Antun u više navrata za isti iznos zalagao iste predmete kod obojice plemića, ali s obzirom na količinu identičnih zaloga u navedenim inventarima, vjerojatnije je da se radi o neotkupljenom zalogu.

35 Na fol. 5r u prilogu br. 2. Izraz *anelo murlacho* vjerojatno je označavao prepoznatljiv oblik prstena izrađen „na morlački način”, a i izraz *anelo parisino* prsten izrađen „na pariški način”.

kojim je specifičnostima riječ. Iako ni za jedan prsten nije navedena težina, za pojedine je primjerake moguće utvrditi iznos za koji su dani u zalog.³⁶ Zlatno prstenje najčešće je zalagano za oko tri, pet, sedam ili osam libara, ali je vrijednost pojedinih primjeraka znatno varirala. Tako je Antun Marušić za dva manja zlatna prstena dobio tek četiri solida,³⁷ dok je „stari” biskup (Bogdan Pulšić) svoj zlatni prsten založio za čak trideset i šest libara i četrnaest solida.³⁸ Za nešto manji, ali i dalje izdašan iznos od dvadeset i devet libara i deset solida jedan je zlatni prsten založio i plemić Saracen Nikolin.³⁹ Cijena srebrnog prstenja bila je znatno niža te je varirala od šest solida do osam libara, koliko je za srebrni prsten dobio Stojislav Jurjević.⁴⁰ Međutim, najveći broj prstenova bio je založen za iznos manji od libre ili za libru i nešto solida, a samo je u nekoliko slučajeva cijena iznosila više od dvije libre.⁴¹

U inventarima dvojice Kamenarića od prstenja su brojnije samo naušnice (*cerce-li, cercelli, circeli, circelli*),⁴² ali je od ukupno stotinjak pari samo za njih devetnaest⁴³ naveden materijal od kojega su bile izrađene. O njima znamo da su bile srebrne te da je cijena para najčešće iznosila nešto više od četiri libre. Premda nije jasno zašto za većinu naušnica nije navedeno od koje su kovine bile načinjene, vjerojatno je i dio njih bio izrađen od srebra, što potvrđuju iznosi zaloga.⁴⁴ Iako su najčešće zalagane u paru, četiri je puta založena samo po jedna naušnica i to za cijenu od sedam, osam i trinaest solida, odnosno libru i četiri solida, koliko je za naušnicu

36 Oba inventara imaju oštećenja pa cijena pojedinih predmeta više nije čitljiva ili je posve uništena.

37 Na fol. 5r u prilogu br. 2.

38 Na fol. 114v u prilogu br. 1. Na fol. 5v u prilogu br. 2. Premda u inventarima ne piše o kojem je biskupu riječ, G. Budeč je ispravno zaključio da je najvjerojatnije riječ o Bogdanu Pulšiću koji je u Šibeniku stolovao od 1402. do 1436. godine. No, autoru nije bio poznat inventar Martina Kamenarića pa je, ne znajući da je riječ o ranijem zalozima, zaključio da je „... najveće iznose za založeno prstenje Juraj Kamenarić ... isplaćivao pripadnicima komunalne elite...”, misleći pritom na zaloge Saracena Nikolina i biskupa Bogdana Pulšića. Vidi: BUDEČ 2010, 91.

39 Na fol. 118r u prilogu br. 1. Na fol. 5v u prilogu br. 2. Iznos solida koji je u ranijem inventaru uništen, saznajemo iz novijeg inventara, a patronim koji nedostaje u Jurjevom inventaru naveden je u inventaru njegova oca. G. Budeč ime plemića čita kao *Sercana*. Vidi: BUDEČ 2010, 91.

40 Na fol. 115r u prilogu br. 1. Na fol. 5r u prilogu br. 2.

41 Usporedi cijene prstenja u prilogu br. 1 i prilogu br. 2.

42 O toj vrsti kasnosrednjovjekovnim naušnicama više u: Nikola JAKŠIĆ, Naušnice s tri jagode u Muzeju hrvatskih arheoloških spomenika u Splitu, *Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji*, 23/1983, Split, 49-74 s ondje navedenom literaturom; JAKŠIĆ 1984, 331-342; JAKŠIĆ 1996, 139-172; Željko KRNČEVIĆ, Srednjovjekovna arheološka nalazišta na šibenskom području, *Područje šibenske županije od pret-povijesti do srednjega vijeka, Radovi sa znanstvenog skupa održanog u Šibeniku od 18. do 20. listopada 1995.*, (ur. Božidar ČEČUK), Zagreb 1998., 197-222 s ondje navedenom literaturom; ANZULović 2006, 204-208; KOVAČEVIĆ 2010, 437 i dalje, 821-831; Toni BRAJKOVIĆ – Željko KRNČEVIĆ – Emil PODRUG, *Arheološki vodič po Danilu*, Šibenik 2013., 115-116.

43 U inventaru Jurja Kamenarića prepoznato je šest pari srebrnih naušnica koje su ranije bile založene kod njegova oca pa one nisu zbrajane.

44 Usporedi cijene naušnica u prilogu br. 1 i prilogu br. 2.

dobio zlatar Pavao Derljanović.⁴⁵ Nažalost, zapisi ne sadrže nikakve pojedinosti o izgledu naušnica, osim toga da su neke bile malene (*pizoli*), neke velike (*grandi*), a neke veće od drugih (*2 para de cerceli 1º mazor de laltro*). Premda u inventarima to nije navedeno, zacijelo je među naušnicama bilo i onih raskošnijih trojagodnih, takozvanog kijevskog tipa, izrađenih u tehnici filigrana i granulacije, kakve su, primjerice, pronađene kod Gospe vanka Grada u Šibeniku i na nekoliko lokaliteta na šibenskom području.⁴⁶

Lančići (*cadenele, cadenelle*) među založenim stvarima u analiziranim inventarima zabilježeni su dva puta. Premda na temelju zapisa nije moguće odrediti njihov izgled ni vrijednost, moguće je saznati ponešto o njihovoj namjeni. Budući da je plemić Pavao Radojević svoj srebrni lančić založio s parom noževa urešenih srebrom,⁴⁷ vjerojatno se radilo o lančiću koji se nosio o pojasu, a o koji su bili ovješeni spomenuti noževi. S obzirom na njegovu namjenu, mogli bismo ga uvrstiti u tip funkcionalnog nakita. S druge strane, lančić sa srebrnim križićem, koji je za šesnaest libara majstor Vlatko Bendiković založio s jednom pliticom,⁴⁸ vjerojatno je služio za nošenje oko vrata. Ako je riječ o privjesku, moguće je da je tako bio nošen i srebrni križić (*croxeta de argento*) koji je za dvije libre u zalog dala neka Margarita.⁴⁹

Među nakitom pronalazimo i sedam niski bisera.⁵⁰ One su mahom naznačene samo kao *fil(o) de perle*, a tek su u rijetkim slučajevima popratno navedene druge odrednice kojima je popisivač pojedine primjerke definirao kao ženske biserne niske (*fil da dona de perle* ili *fil de perle da dona*)⁵¹ ili pak niske sačinjene od „malih” bisera (*perle menude*).⁵² Budući da su neke bile označene kao ženske, može se pretpostaviti da su postojale i niske za muškarce.⁵³ Da su se niske razlikovale u dimenzijama i težini te kvaliteti i veličini bisera, potvrđuje upravo novčana vrijednost pojedinih zaloga. Dok je niska neke Ruže bila založena za oko dvije libre,⁵⁴ plemić

45 Na fol. 6r u prilogu br. 2. Riječ je o istome zlataru koji je kod Jurja Kamenarića založio i srebrni prsten. Vidi bilješku 30.

46 Pojedini su primjerci objavljeni u literaturi. KRNČEVIĆ 1998, 216-217; BRAJKOVIĆ – KRNČEVIĆ – PODRUG 2013, 115-116.

47 Na fol. 116r u prilogu br. 1. Zbog oštećenja dokumenta nije moguće utvrditi iznos za koji su predmeti dani u zalog.

48 Na fol. 115v u prilogu br. 1. Na fol. 5v u prilogu 2. Riječ je o predmetima koji se pojavljuju među zalozima u oba inventara, ali u zapisima nije precizirano od kojeg su materijala bili izrađeni plitica i lančić.

49 Na fol. 114r u prilogu br. 1. Na fol. 4v u prilogu br. 2. U inventaru Martina Kamenarića nije naveden materijal od kojega je križić bio izrađen, ali to saznajemo iz inventara njegova sina.

50 U oba inventara zabilježeno je ukupno devet niski, ali je u slučaju jednog para, onog Pavla Tomasovića, riječ o ranijem zalogu pa nije dva puta zbrajan.

51 Na fol. 3v i fol. 5v u prilogu br. 2.

52 Na fol. 6v u prilogu br. 2.

53 KOVAČEVIĆ 2010, 663.

54 Na fol. 114r u prilogu br. 1. Iznos solida je oštećen.

Martin Dujmović svoju je nisku založio za tri dukata, odnosno sedamnaest libara i sedamnaest solida.⁵⁵ Vrijednost dviju založenih niski bisera plemića Pavla Tomaševića nije moguće procijeniti jer su one kod Martina Kamenarića bile založene sa srebrnim pojasom i dva zlatna prstena, za stotinu i jedanaest libara i dvanaest solida.⁵⁶ Osim na prstenju i bisernim niskama biseri su korišteni i u ukrašavanju odjernih predmeta što prepoznajemo u izrazima *busto de perle*,⁵⁷ *manege de perlis*,⁵⁸ *zoia de perle*⁵⁹ i *carcina* (?) *de perle*.⁶⁰

Premda se ponekad u arhivskim izvorima u opisu krunica (*paternostri*)⁶¹ spominju biseri, čini se da je taj predmet češće bio izrađivan od drva, jantara, koralja i srebra, a da su se biserima na pojedinim primjercima isticale desetine ili su oni na jednom ili više mjesta bili spojeni u svojevrsan čvor (*groppo*).⁶² U inventaru Jurja Kamenarića zabilježen je par, odnosno komplet takvih krunica izrađenih od koraljnih „perlica” (zrnaca) s čvorom od bisera (*vn par paternostri de coralo cum I^o groppo de perle*).⁶³ Uz navedeni par u tom inventaru pronalazimo i dva para krunica od jantara, od koji je jedan okarakteriziran kao „par velikih žutih krunica” (*I^o par de paternostri zali grossi*),⁶⁴ a drugi kao „par krunica od jantara” (*I^o par de paternostri de ambro*).⁶⁵ Moguće je da je i par malih crnih krunica s četrdeset srebrnih križića (*I^o par de paternostri negri menudi cum 40 croxete piccole*) također bio izrađen od jantara, ali tamosmede boje koja je popisivaču djelovala izrazito tamno, odnosno crno.⁶⁶ Jantarne su krunice skupno zabilježene i u inventaru Martina Kamenarića jer ih je kod njega, uz nekoliko drugih predmeta, založio Pavao Buntčić.⁶⁷ Uz već spominjani par krunica sa srebrnim križićima, zabilježen u inventaru Jurja Kamenarića, srebrne

55 Na fol. 115v u prilogu br. 1.

56 Na fol. 115v u prilogu br. 1. Čini se da navedene predmete Pavao nije otkupio jer se nakon njegove smrti javljaju u inventaru Jurja Kamenarića. Usporedi sa zapisom na fol. 5v u prilogu br. 2.

57 Na fol. 3v i fol. 4v u prilogu br. 2. Izgled tih predmeta nije posve odgonetnut, ali čini se da je riječ o gornjem dijelu haljine, to jest poprsju (*busto*) ukrašenom perlama, odnosno oplećku s odvojenim rukavima. ANZULOVIC 2007, 259-260, 265.

58 Na fol. 4v u prilogu br. 2. Riječ je o rukavima ukrašenim perlama, ali nije sigurno označava li taj izraz bisernu dugmad ili rubove rukava ukrašene biserima. KOVAČEVIĆ 2010, 660.

59 Na fol. 3v u prilogu br. 2.

60 Na fol. 116r u prilogu br. 1. Zbog oštećenosti dokumenta nismo sigurni u ispravnost čitanja riječi *carcina*, kao ni u njezino značenje, ali je iz konteksta moguće zaključiti da se radi o odjevnom predmetu ukrašenom biserima i srebrnim aplikama, vjerojatno u obliku školjke (*vna carcina de perle et de ostrege darzento quaranta*).

61 O krunicama više u: ANZULOVIC 2007, 268-278 s ondje navedenom literaturom.; KOVAČEVIĆ 2010, 663-664, 868-872 s ondje navedenom literaturom.

62 Usporedi: KOVAČEVIĆ 2010, 663-664.

63 Na fol. 3r u prilogu br. 2.

64 Na fol. 6r u prilogu br. 2; BUDEČ 2013, *Svakodnevni život stanovnika Šibenika...*, 322.

65 *Isto*; BUDEČ 2010, 86.

66 Na fol. 6r u prilogu br. 2; BUDEČ 2010, 87.

67 Na fol. 117r u prilogu br. 1.

je križiće imao i par krunica koji pronalazimo u inventaru njegova oca.⁶⁸ Jedini par krunica u potpunosti izrađenih od srebra *cum vno loldano de argento* bio je u vlasništvu Jurja Kamenarića.⁶⁹ Budući da su se krunice u srednjem vijeku nosile oko vrata poput ogrlice, na ruci poput narukvice ili su jednostavno bile pričvršćene za pojas ili prsni broš,⁷⁰ smatraju se nakitom.

Sastavni dio kasnosrednjovjekovnih muških i ženskih kostima bio je funkcionalni nakit poput dugmadi, kopčica, broševa, pojaseva i drugih apliciranih ukrasa, među kojima je najbrojnija i najrasprostranjenija bila raznovrsna dugmad.⁷¹ U inventarima Martina i Jurja Kamenarića zabilježeno je više od sedamsto osamdeset komada dugmadi (*botoni, bottoni, botonzeli, botonzelli*), ne uključujući skupno navedene zaloge bez preciziranog broja. Od toga je više od petsto komada bilo izrađeno od srebra (*botoni darzento*), stotinjak ih je bilo pozlačeno (*botoni indoradi*), sedamdeset i osam komada bilo je bisernih (*botoni de perle*), a za još stotinjak nije poznat materijal od kojega su bili načinjeni.⁷² Većinom je riječ o založenim kompletima od po dvadesetak, tridesetak ili četrdesetak komada, koji su u zalag dani samostalno ili s drugim stvarima.⁷³ Opisi dugmadi su izostali, ali su neki primjerci očito bili manjih dimenzija (*botonzeli, botonzelli*), a neki k tome još i od „dotrajalog” srebra (*botonzelli darzento tristo*).⁷⁴ Možda zalag žene nekog Jurja daje naslutiti oblik dugmića koji su, čini se, bili kuglasti, sačinjeni od dviju međusobno spojenih kalota s petljom za pričvršćivanje na vrhu.⁷⁵ Naime, ona je za svega četiri solida založila devetnaest srebrnih i još dva oštećena dugmića, odnosno polovicu od svakoga (*19 botonzeli de argento e 2 roti, zoe lamita de chadaun*), što pak asocira na to da su ti dugmići bili sačinjeni od dviju polutki.⁷⁶ U analiziranim inventarima kompleti dugmadi nisu zalagani s odjećom, ali su u četirima zapisima u inventaru Jurja Kamenarića navedeni kao njezin sastavni dio. Tako saznajemo da je jedna ženska halja od bijelog platna imala četrdeset, a jedna plava halja trideset i šest komada srebrne dugmadi, dok su grimizna halja od baršuna i jedna ljubičasta haljina imale svaka po trideset i devet komada biserne dugmadi.⁷⁷ O tome da su se kompleti razlikovali po

68 Vidi fol. 114r u prilogu 1.

69 Na fol. 3r u prilogu br. 2. Značenje riječi *loldano* nije mi poznato.

70 KOVAČEVIĆ 2010, 868.

71 O toj vrsti nakita u 14. i 15. stoljeću opširnije u: JAKŠIĆ 1984, 335-337; JAKŠIĆ 1996, 139-172; ANZULOVIC 2007, 256-263; KOVAČEVIĆ 2010, 437 i dalje, 831-838 s navedenom literaturom.

72 Budući da se dugmad iz četiri zaloga (ukupno stotinu i pet komada) pojavljuje u oba inventara, zbrajana je samo jednom.

73 Usporedi zapise o dugmadi u prilogu br. 1 i prilogu br. 2.

74 Na fol. 5r i 5v u prilogu br. 2.

75 O takvom obliku dugmadi više u: JAKŠIĆ 1984, 336, 337.

76 Na fol. 5v u prilogu br. 2.

77 Na fol. 3v u prilogu br. 2.

kvaliteti, broju i veličini komada, odnosno ukupnoj težini, svjedoči cijena pojedinih zaloga koja je izrazito varirala. Već spominjani komplet od devetnaest srebrnih dugmića i dvije polovice bio je založen za svega četiri solida, dok je Cvito (Florio) Zavorović za svoj komplet od četrdeset i pet komada srebrne dugmadi dobio čak četrdeset libara.⁷⁸ Da cijena nije ovisila isključivo o broju komada, potvrđuje zalog Tome Tvrtkovića koji je za tri libre i dvanaest solida u zalog dao četrdeset i pet srebrnih dugmeta i srebrni prsten.⁷⁹

Među funkcionalno-dekorativne predmete koji su imali ulogu kopčanja pojedinih dijelova srednjovjekovnih kostima možda bismo mogli uvrstiti i dvije srebrne spojke, odnosno zakovice (*zacofce*), koje je za osamnaest solida s odjevnim predmetom u zalog dao neki Budeša.⁸⁰

Sastavni dio muških i ženskih kasnosrednjovjekovnih kostima bili su i pojasevi izrađeni od kože ili tkanine, nekad urešeni srebrom, pozlaćenim srebrom ili zlatom, a u skupljim varijantama i pojasevi u cijelosti izrađeni od međusobno spojenih srebrnih ili zlatnih pločica (*segmenata*).⁸¹ U inventarima Martina i Jurja Kamenarića zabilježen je ukupno dvadeset i jedan pojas (*centura, cintura, çento*).⁸² Šesnaest pojaseva imalo je ukrase od srebra (*centura darzento/dargento, çento guarnido darzento/dargento*) od čega je na pet primjeraka zabilježena i pozlata (*centura indorada*), dok za pet pojaseva nije poznato od kojeg su materijala bili izrađeni, ali su dva imala pozlatu, jedan je bio emajliran (*centura da dona zmaltada*), jedan je imao srebrnu pojasnu kopču (*fuba darzento*), a jedan je vjerojatno bio bez ukrasa o čemu svjedoči niska cijena zaloga od svega dvije libre.⁸³ Konkretni opisi su izostali, no poneki detalji ipak ukazuju na određene razlike među njima. Tako iz zapisa saznajemo da su neki bili ženski (*centura da dona*), a neki muški (*centura da homo*), da su pojedini primjerci bili veliki (*centura granda*), a pojedini mali (*centura pizola*) te da je očito postojala i razlika u dužini pojaseva (*centura darzento de dona longa*) kao i u kvaliteti srebra kojim su bili ukrašeni (*centura darzento basso*).⁸⁴ U inventaru Martina Kamenarića popisivač nije navodio boju osnove na koju su ukrasi bili aplicirani, ali

78 Na fol. 115v u prilogu br. 1.

79 Na fol. 6r u prilogu br. 2.

80 Na fol. 114v u prilogu br. 1.

81 O kasnosrednjovjekovnim pojasevima više u: Mladen ANČIĆ, Pojasevi i druge dragocjenosti u kasnosrednjovjekovnim obiteljskim riznicama, *Starohrvatska prosvjeta*, ser. III, 22/1995, Split, 151-159; Nikola JAKŠIĆ, Kasnosrednjovjekovno groblje kod crkve Sv. Spasa u Vrh Rici - Analiza, *Starohrvatska prosvjeta*, ser. III, 23/1996, Split, 139-172; ANZULOVIĆ 2007, 239-255; KOVAČEVIĆ 2010, 843-857.

82 Zapravo su zabilježena dvadeset i četiri pojasa ukrašena srebrom, ali se tri ista pojasa pojavljuju u oba inventara pa nisu dvaput zbrajana.

83 Usporedi zapise o pojasevima na fol. 115r, 115v, 116r i 117v u prilogu br. 1 te zapise na fol. 3r, 3v, 5v, 6v i 7r u prilogu br. 2

84 *Isto*.

o tome više saznajemo iz inventara njegova sina Jurja. Među stvarima u njegovu vlasništvu zabilježeno je čak pet pojaseva sa srebrom ili pozlaćenim srebrom apliciranim na ljubičasto-zelenu, zelenu, cinober crvenu ili plavu osnovu.⁸⁵ Vrsta materijala korištenoga za osnovu poznata je samo za zalog Pribislava Draženića koji je za sedam libara i tri solida založio pojas od crne svile urešen srebrom (*centura dargento de seda negra*).⁸⁶ Na razlike u veličini i utrošenom materijalu te kvaliteti i raskošnosti izvedbe nedvojbeno ukazuju novčani iznosi zaloga koji variraju od svega sedam pa do stotinu i dvadeset libara. Najraskošniji srebrni pozlaćeni pojas crvene osnove, vjerojatno ukrašen emajlom (*smaldi* ?), založio je plemić Cvito (Florio) Zavorović za stotinu i dvadeset libara.⁸⁷ Za isti iznos i još dvadeset i osam kvarti brašna nepoznata je osoba založila ženski emajlirani pojas i jedan ogrtač crvene boje.⁸⁸ David Dujmov je za raskošniji srebrni pojas dobio nešto manje od toga, odnosno stotinu i pet libara i jedan solid, a za drugi svoj veliki pozlaćeni pojas šest dukata i trideset i tri libre, odnosno šezdeset i sedam libara i osamnaest solida.⁸⁹ Preostali pojasevi u zalozima založeni su za znatno manju cijenu, odnosno za dvadesetak ili manje libara, a nekima nije moguće utvrditi vrijednost jer su založeni s drugim stvarima. Budući da se, za razliku od drugih vrsta nakita, radilo o izrazito skupocjenim predmetima izraženije umjetničke vrijednosti, ne iznenađuje činjenica da su ih najčešće posjedovali pripadnici plemstva. Neki su zasigurno bili djelo ruku šibenskih majstora, što možda potvrđuje i zalog zlatara Stjepana Milgostića koji je za osamnaest libara i šest solida založio muški srebrni pojas i *vergeta pizola doro*.⁹⁰ Premda zapisi u inventarima ne govore o izgledu tih pojaseva, oni su se zacijelo sastojali od srebrnih i/ili pozlaćenih pločica (ponekad ukrašenih emajlom) apliciranih na tkaninu.⁹¹ Da su neki od njih imali kopče (glave) na krajevima, potvrđuje i srebrna pojasna kopča zabilježena kao dio pojasa nekog Dragiša (*vna centura pizola cum la fiuba darzento*),⁹² a možda je i u riječima *cape/cappe*, moguće prepoznati takve „glave”.⁹³ Ti su predmeti skupno i bez ikakve odrednice zabilježeni u

85 Na fol. 3r i 3v u prilogu br. 2.

86 Pojas je založio kod Martina Kamenarića, ali u tom inventaru nije navedena osnova, a iznos je oštećen. Ti su nam podatci poznati iz inventara Jurja Kamenarića koji je nakon očeve smrti preuzeo rečeni zalog. Usporedi: zapis na fol. 115r u prilogu br. 1 i zapis na fol. 5v u prilogu br. 2.

87 Na fol. 7r u prilogu br. 2.

88 Na fol. 115v u prilogu br. 1.

89 *Isto*.

90 Na fol. 115v u prilogu br. 1. Značenje riječi *vergeta* nisam uspjela odgonetnuti. U zadarskim arhivskim izvorima 14. stoljeća pojavljuju se *verghi de argento*, u kojima je M. Kovačević prepoznala srebrne šipkice pa je moguće da se radi o sličnim predmetima. KOVAČEVIĆ 2010, 482.

91 Jedini sačuvani komparativni primjer pronađen na tlu Hrvatske predstavlja kasnogotički pojas s lokaliteta Sv. Spasa na vrelu Cetine. O tome više: JAKŠIĆ 1994.

92 Na fol. 117v u prilogu br. 1.

93 U zadarskim arhivskim izvorima 14. stoljeća „glave” pojaseva nazivane su *capitibus*, *capece*, *capette*, *clapitis*, *testa*, *çaptis*. KOVAČEVIĆ 2010, 851.

inventaru Jurja Kamenarića. U prvom zapisu su „neke glave” (*algune cape*) navedene s lomljenim srebrom „i drugim predmetima” ukupne težine šest unca,⁹⁴ a u drugom su zapisu srebrne pozlačene *cappe* zabilježene kao zalag plemića Gašpara Jurišića.⁹⁵ Među založenim predmetima u inventaru Martina Kamenarića navedena je i jedna srebrna aplika, odnosno „pločica” od „dotrajalog” srebra (*piastra de tristissimo arzeno*), koju je s drugim predmetima založio Damijan Zulianović.⁹⁶ Vjerojatno je riječ o vrsti aplikacije kakve su bile aplicirane na pojaseve od kože ili tkanine ili na odjeću.⁹⁷

Vrstu ukrasa apliciranoga na odjevne predmete predstavljaju i kopčice (*axole, axule*) koje su u inventarima Martina i Jurja Kamenarića zabilježene ukupno deset puta. One su uglavnom navođene u parovima (pedeset i devet parova), jednom skupno (dvadeset komada), a u jednom zapisu kao „šezdeset unca obrađenog srebra, to jest dugmadi i kopčica”.⁹⁸ O njihovu izgledu nije moguće donositi nikakve zaključke osim da su bile izrađene od srebra ili pozlaćenog srebra te da su neke od njih bile velike (*grande*). U nekoliko su navrata zabilježene kao sastavni dio odjeće (*gonela de scirlato cum 18 para de axule de argento grande; gonela de pauonazo cum para 20 de axule de argento; guarnaza celestra fodra de panze de dossi cum 4 para de axule*),⁹⁹ što zorno ilustrira praksu apliciranja takvih kopčica na haljine i ogrtače. To daju naslutiti i dva zaloga u kojima su založene s odjevnim predmetima.¹⁰⁰ One su u pravilu zalagane s drugim stvarima, pa su utoliko značajnija dva zapisa o samostalnom zalogu takvih predmeta u inventaru Jurja Kamenarića. Iz jednoga je poznato da je plemić Damijan Miršić par srebrnih kopčica založio za šest libara i dva solida,¹⁰¹ a da je Cvito (Florio) Zavorović za deset dukata i pedeset i sedam libara u zalag dao dvadeset srebrnih pozlaćenih parova.¹⁰²

Osim kopčica među zalozima se pojavljuju i srebrne aplikacije, vjerojatno u obliku školjke (*ostrege*),¹⁰³ kakve je Gašpar Jurišić s nekoliko odjevnih predmeta založio za stotinu devedeset i devet libara.¹⁰⁴

94 Na fol. 3r u prilogu br. 2.

95 Na fol. 6v u prilogu br. 2. U inventaru je izostavljen iznos za koji su ti predmeti založeni.

96 Na fol. 117v u prilogu br. 1.

97 KOVAČEVIĆ 2010, 851.

98 Na fol. 121v u prilogu br. 1.

99 Na fol. 3v u prilogu 2. BUDEČ 2010, 94.

100 Na fol. 118r u prilogu br. 1. Na fol. 4v u prilogu br. 2.

101 Na fol. 6r u dokumentu br. 2. Vjerojatno je riječ o onim istim kopčicama koje su zabilježene i u inventaru Martina Kamenarića, a koje Dujam nije otkupio iz zaloga. Na fol. 116r u prilogu br. 1.

102 Na fol. 7r u prilogu br. 2. BUDEČ 2010, 94. G. Budeč pogrešno je pročitao iznos libara kao pedeset i dvije libre.

103 KOVAČEVIĆ 2010, 455, bilj. 176.

104 Na fol. 6v u prilogu br. 2.

Posuđe za posluživanje i konzumaciju jela i pića

U pripravi, posluživanju i konzumaciji hrane i pića u kasnosrednjovjekovnom Šibeniku upotrebljavalo se raznoliko posuđe – kotlovi, tave, lonci, plitice, pladnjevi, soljenke, tanjuri, vrčevi, čaše...,¹⁰⁵ no samo su pojedine vrste posuda bile izrađivane od plemenitih kovina. Predmeti za kuhanje, pečenje i prženje uglavnom su bili rađeni od željeza ili bakra, a među posuđem za posluživanje i konzumaciju jela i pića bilo je i onoga izrađenog od plemenitih metala.¹⁰⁶ U inventarima Martina i Jurja Kamenarića pronalazimo srebrne i srebrne pozlaćene *taze* te jedan srebrni vrč (stolnu posudu za posluživanje pića) i srebrnu čašu.

U Martinovu inventaru zabilježene su trideset i tri *taze*,¹⁰⁷ a u inventaru njegova sina Jurja dvadeset i jedna takva posuda,¹⁰⁸ od kojih je većina bila izrađena od srebra, a njih osam od pozlaćenog srebra. Kao što je vidljivo iz inventara, od navedenih tridesetak primjeraka Martin je u svom vlasništvu imao jedanaest srebrnih *taza* od kojih je jedna čak imala i poklopac (*couertor*).¹⁰⁹ Juraj je pak posjedovao trinaest srebrnih *taza*: tri velike pozlaćene (*3 taze grande de argento indorade schiete*) i deset za različitu namjenu (*de piu raxon*), od kojih su, kako saznajemo iz zapisa, tri imale pozlatu.¹¹⁰ Baš kao i s drugim zlatarskim predmetima u analiziranim inventarima, pri navođenju *taza* izostao je njihov opis pa sve što možemo saznati jest da su četiri bile velike (*grande*), jedna gravirana (*lauorada intaiada*), a jedna oštećena (*rota*) te da je jedna velika težila jedanaest unca (*taza grande de onze 11*). Ponekad su zalagane pojedinačno, a ponekad u većem broju ili s drugim predmetima pa je samo za pojedine primjerke moguće utvrditi cijenu. Tako je Katica Budenić, redovnica samostana Sv. Spasa, založila svoju srebrnu pozlaćenu graviranu *tazu* za svega četiri

105 BUDEČ 2013, Kuhanje, pečenje i blagovanje..., 54-72.

106 O tome više: BUDEČ 2013, *Svakodnevni život stanovnika Šibenika...*, cjelina VII.1; BUDEČ 2013, Kuhanje, pečenje, blagovanje..., 55-58, 61-62.

107 Na fol. 115v, 116r, 118r i 121v u prilogu br. 1.

108 Na fol. 3r, 6r i 7r u prilogu br. 2. Uz navedenu dvadeset i jednu srebrnu pliticu u popisu dobara Jurja Kamenarića spominje se još devet primjeraka, no njih nismo zbrajali jer je očigledno riječ o istim predmetima koji su ranije bili založeni kod Martina Kamenarića. Riječ je o sljedećim zalozima: trima pliticama Danijela Marinića i trima pliticama koje su vjerojatno bile zalog Cvita (Floria) Zavorovića te po jednoj plitici Vlatka krojača, Jurka Sopkovića i redovnice Katice Budenić. Vidi: fol. 5v, 6r i 7r u prilogu br. 2. G. Budeč u inventaru Jurja Kamenarića pronalazi sedamanest plitica, ali kako mu mu inventar Martina Kamenarića nije bio poznat, nije bio u mogućnosti utvrditi da je u slučaju devet predmeta riječ o ranijim zalozima. Usporedi: BUDEČ 2010, 94-96.

109 Deset srebrnih plitica s još jednom srebrnom pliticom s poklopcem i jednim srebrnim poklopcem težilo je ukupno sedamdeset i dvije unce, a još jedna *taza* i srebrna kutijica (?) (*credenze*) osamdeset unca. Vidi na fol. 121v u prilogu br. 1.

110 Na fol. 5r u prilogu br. 2.

libre,¹¹¹ dok je neka Margarita svoju *tazu*, vjerojatno srebrnu, u zalag dala za osam libara i tri solida.¹¹² Neka Rada založila je takav predmet za jedan dukat i tri libre, odnosno osam libara i četrnaest solida.¹¹³ Juraj Drušanić je *tazu* od nepoznatog materijala, također vjerojatno od srebra, u zalag dao za devet libara i tri solida, dok je Margarita Cimaturić za srebrnu oštećenu *tazu* dobila jedanaest libara i jedanaest solida.¹¹⁴ Dvije srebrne pozlaćene *taze* Grgura Dimnišića procijenjene su na ukupno pet dukata,¹¹⁵ a tri srebrne *taze* Danijela Marinića na trideset i devet libara i šesnaest solida.¹¹⁶ Najveću količinu srebrnih pozlaćenih *taza* – njih jedanaest – založio je netko iz obitelji Ivana Novakovića, komu je za navedene predmete i jedan srebrni pozlaćeni pojas Martin Kamenarić isplatio devedeset i dva dukata.¹¹⁷ Osim velike *taze* težine jedanaest unca, koju je s još šest srebrnih *taza*, četiri para kopčica i pet ili šest para naušnica u zalag dao plemić Marko Dobrojević, nema podataka o težini tih predmeta.¹¹⁸ Prosječnu je težinu otprilike moguće odrediti samo za deset srebrnih *taza* i dva poklopca u vlasništvu Martina Kamenarića jer je za navedenu srebrninu precizirana težina od sedamdeset i dvije unce¹¹⁹ što bi u prosjeku iznosilo nešto više od šest unca po *tazi*. Iako je u nedostatku detaljnijih opisa teško sa sigurnošću odrediti o kojoj je vrsti posuđa doista riječ, možda se radi o predmetima koji se u kasnosrednjovjekovnoj arhivskoj građi pojavljuju pod nazivima *tacca*, *tacia* i *tacçecta*.¹²⁰ Istraživači u njima prepoznaju zdjelice ili plitice,¹²¹ baš kao i u riječi *taze* (*tazze*).¹²² Na temelju izuzetno rijetkih opisa zabilježenih u zadarskim arhivskim izvorima 14. stoljeća M. Kovačević je ustanovila da pojmovi *tacca* i *tacia* redovito označavaju raznoliko ukrašene posude kružnog oblika s ručkama ili bez njih, s po-

111 U inventaru Martina Kamenarića nije navedeno da je *taza* srebrna, pozlaćena i gravirana, ali to saznajemo iz inventara Jurja Kamenarića koji je očito preuzeo rečeni zalag nakon očeve smrti. Usporedi zapis na fol. 116r u prilogu br. 1 i zapis na fol. 6r u prilogu br. 2. Pri analizi inventara Jurja Kamenarića G. Budeču nije bilo poznato da je riječ o ranijem zalogu. BUDEČ 2010, 89.

112 Na fol. 115v u prilogu broj 1.

113 *Isto*.

114 *Isto*.

115 *Isto*.

116 Grgur je predmete založio kod Martina Kamenarića, ali ih nije otkupio jer se spominju među zalozima u inventaru Jurja Kamenarića. Vid na fol. 115v u prilogu br. 1 i fol. 5v u prilogu br. 2.

117 Na fol. 115v u prilogu br. 1.

118 U inventaru je na mjestu novčanog iznosa zaloga ostavljena praznina pa cijena nije poznata. Vidi na fol. 6r u prilogu br. 2.

119 Na fol. 121v u prilogu br. 1.

120 KOVAČEVIĆ 2010, 768.

121 Usporedi: Cvito FISKOVIĆ, Dubrovački zlatari od XIII. do XVII. stoljeća, *Starohrvatska prosvjeta*, ser. III, 1/1949., Zagreb, 194-196; HILJE 1996, 48; KOVAČEVIĆ 2010, 767-774.

122 BUDEČ 2010, 75, 95; BUDEČ 2013, *Svakodnevní život stanovnika Šibenika...*, 164-165. Prema rječniku mletačkog dijalekta riječ *tazza* označava vrstu posudice za konzumaciju pića. Vidi: Giuseppe Boerio, *Dizionario del dialetto Veneziano*, Venezia 1867., 739.

zlatom ili bez nje, uglavnom težine od dvije do šest unca.¹²³ Takav opis odgovara, primjerice, nizu kasnosrednjovjekovnih posudica sačuvanih na prostoru Srbije,¹²⁴ u kojima je možda moguće prepoznati izgled takve vrste posuda i na šibenskom području. Možda su *taze* doista bile relativno plitke posudice kružnog, ovalnog ili polilobnog oblika uzdignutog ruba visine nekoliko centimetara, s ručkama ili bez njih, koje su se od pladnjeva razlikovale po veličini, načinu oblikovanja i samoj dubini posude te namjeni.

U popisu dobara Jurja Kamenarića u jednoj je škrinji među zalozima i drugom srebrinom zabilježen i jedan srebrni „pehar” s poklopcem izrađen ”na hrvatski način” zajedno s jednom srebrnom (?) čašom (*pehar Crouato de argento cum couertor et vno mizuol*),¹²⁵ za koji je G. Budeč zaključio da predstavlja srebrni vrč korišten za stolom pri objedovanju.¹²⁶ Iako je pri izradi inventara korišten mletački dijalekt, upravo je za spomenuti predmet upotrijebljena hrvatska riječ *pehar* koja možda odgovora značenju talijanske riječi *coppa*.¹²⁷ Ona može označavati čašu na visokoj stopi, ali i trbušastu posudu većih dimenzija sa širokim grlom i dvjema ručkama, sličnu, primjerice, antičkim grčkim kraterima.¹²⁸ Nažalost, u nedostatku konkretnijeg opisa nije moguće utvrditi izgled „pehara” pa ni karakteristike zbog kojih je označen kao „hrvatski”, a to vrijedi i za čašu koja je uz njega navedena.

Pribor za jelo

Uz posude za pripremu i posluživanje jela drugu skupinu kuhinjskih predmeta korištenih pri objedovanju činio je pribor za jelo. Budući da su se pri blagovanju jela u kasnom srednjem vijeku još uvijek primarno koristili prsti, žlice i noževi,¹²⁹ vilice su bile znatno rjeđe.¹³⁰ Tako su u inventarima Martina i Jurja Kamenarića zabilježene samo srebrne žlice (*cuslier, cuxilier*) i noževi ukrašeni srebrom (*corteli, cortilini*,

123 KOVAČEVIĆ 2010, 767 -769.

124 Mila GAJIĆ, *Srebrne čaše poznog srednjeg veka u Srbiji. Silver Bowls from the Late Middle Ages in Serbia*, Beograd 2010.

125 Na fol. 3r u prilogu br. 2. Budući da je nakon riječi *mizuol* ostatak teksta oštećen, ne vidimo od kojeg je materijala bila načinjena čaša, ali budući da je u inventaru jasno naznačeno da su u škrinjici pronađeni zaloz i „sljedeća srebrnina”, može se pretpostaviti da je i čaša bila srebrna.

126 BUDEČ 2010, 76.

127 U talijanskom jeziku riječ *coppa* označava čašu na visokom podnošku, ali i sportski pehar (trofej).

128 Grčki krateri služili su za miješanje vode i vina, a mješavina se potom pretakala u posude manjih dimenzija i posluživala. Ta se forma u nešto izmijenjenom obliku zadržala do današnjih dana u jednom od tipova sportskih pokala (pehara, trofeja).

129 Ronald W. LIGHTBOWN, *Secular Goldsmith's Work in Medieval France*, London 1978., 54.

130 O tome više u: KOVAČEVIĆ 2010, 783-784.

cortillini), dok zapisa o srebrnim vilicama nema.¹³¹ Među založenim predmetima u inventaru Martina Kamenarića spominje se ukupno osam srebrnih žlica, a zbog oštećenosti dokumenta nije moguće utvrditi je li takve predmete i sam posjedovao. Iz inventara je poznato da su brijač Ivan – šogor Bogdana Svirčića, i Sfila Sajkova (?) založili svatko po jednu žlicu, a da su Frane Ripčić i kipar Antonio Busato, s drugim predmetima, u zalag dali svaki po tri takva predmeta.¹³² Frane Ripčić je sa žlicama založio i jedan srebrni *pandallo*,¹³³ za što je dobio petnaest libara.¹³⁴ O veličini, težini i izgledu srebrnih žlica nema podataka, a zbog oštećenja dokumenta novčani su iznosi tek djelomično sačuvani. Ipak, čini se da je upravo u slučaju brijača Ivana, Sfile Sajkove (?) i kipara Antonija Busata moguće utvrditi puni iznos za koji su kod Martina založili svoje predmete jer su njihovi zalozi kasnije zabilježeni i u inventaru Jurja Kamenarića. Tako nam je poznato da je brijač Ivan za šest libara i sedam solida založio žlicu i par srebrnih naušnica, da je Sfila za svoju srebrnu žlicu dobila dvije libre i deset solida, a da je Antoniju Busatu za tri žlice i dva odjevna predmeta isplaćeno četrdeset i pet libara i osam solida.¹³⁵ Uz navedene zaloge u inventaru Jurja Kamenarića pronalazimo još samo zapis o skupnom zalogu nepoznate osobe koja je za petnaest libara i osam solida založila srebrnu žlicu i komad srebnog pojasa.¹³⁶ Iako u Šibeniku srednjovjekovne srebrne žlice nisu sačuvane, šibenska arhivska građa 15. stoljeća ukazuje na to da je taj predmet nerijetko bio zastupljen u kućanstvima imućnijih Šibenčana.¹³⁷

Noževi su u to doba imali veoma širok spektar primjene, a oni manjih dimenzija (najčešće navođeni u paru) nerijetko su služili kao zamjena za vilice pa su ih podjednako sa sobom nosili i muškarci i žene, iz čega je proizašla podjela na muške i ženske.¹³⁸ O tome zorno svjedoči zapis u inventaru Jurja Kamenarića, u kojemu je zabilježen par manjih ženskih noževa ukrašenih srebrom, u vlasništvu tog plemi-

131 Iako u analiziranim inventarima o vilicama nema podataka, takvi se predmeti pod nazivom *piron* ili skupno *pironi* spominju u više šibenskih inventara. Za ilustraciju upućujemo na: HR-DAŠI-263 Bilježnici Šibenika, kut. 11/II, Antonio Campolongo, F 11/III, sv. 10/VIIc, fol. 148r; kut. 16/II, Karotus Vitale, F 15/IVb/1, fol. 46v; kut. 18/I, Cristoforo q. Andree, F i, fol. 50v, 51r.

132 Na fol. 115r, fol. 115v i fol. 117r u prilogu br. 1

133 Značenje riječi *pandallo* nije mi poznato, ali možda je riječ o srebrnoj zaimači, odnosno velikoj žlici za zahvaćanje tekuće i žitke hrane iz lonca ili veće posude za serviranje.

134 Iznos solida je oštećen pa je moguće da je iznos bio nešto veći od petnaest libara.

135 Na fol. 5v i fol. 6v u prilogu br. 2. BUDEČ 2010, 95-96.

136 Na fol. 5v u prilogu br. 2.

137 Za ilustraciju upućujemo na: HR-DAŠI-263 Bilježnici Šibenika, kut. 11/II, Antonio Campolongo, F 11/III, sv. 10/VIIc, fol. 148r; kut. 16/II, Karotus Vitale, F 15/IVb/2, fol. 69r, 80r; kut. 16/II, Karotus Vitale, F 15/IVb/3, 143v; kut. 16/II, Karotus Vitale, F 15/IVb/5, 216r; kut. 16/II, Karotus Vitale, F 15/IVb/8, 367v.

138 KOVAČEVIĆ 2010, 782, 786. Iako mi nije poznat ni jedan primjer u kojemu su noževi okarakterizirani pridjevom „muški”, već sama činjenica da su neki nazivani „ženskim” implicira postojanje noževa za muškarce i žene.

ća.¹³⁹ Premda je konkretniji opis izostao, vjerojatno se radilo o kompletu ženskih noževa čija je drška bila urešena srebrom, a kakvi su nerijetko karikama, vrpcama ili lančićima bili ovješeni o pojas.¹⁴⁰ O praksi vješanja noževa o pojas možda govori zalag Pavla Radojevića, koji je kod Martina Kamenarića založio komplet noževa ukrašenih srebrom i srebrni lančić koji je možda služio upravo u tu svrhu.¹⁴¹ Takvi su noževi najčešće bili umetani u korice izrađene od različitih materijala,¹⁴² što potvrđuje i par manjih noževa ukrašenih srebrom na tri mjesta, koji su u inventaru Jurja Kamenarića zabilježeni s pripadajućim zelenim koricama.¹⁴³ Treba imati na umu da su u to doba noževi bili sastavni dio kostima, a samim time i dodatno ukrašavani, što znači da su ujedno smatrani i nakitom pa su osim uporabne imali i dekorativnu funkciju.¹⁴⁴

Ostalo

Osim navedenih predmeta u inventaru Jurja Kamenarića u jednom je zapisu zabilježeno osam unca lomljenog (starog) srebra (*rotame de argento*),¹⁴⁵ potom još neko lomljeno srebro (*argento roto*)¹⁴⁶ i manji komad zlata (*pezeto doro*)¹⁴⁷ založen za dvadeset libara te stotinu četrdeset i sedam unca srebra u njegovu dućanu (*argento ... in butiga*).¹⁴⁸

U inventarima se spominju i neki predmeti nepoznatog izgleda i funkcije – *doi vergete darzento* te *vna vergeta piccola*,¹⁴⁹ koje su u zalag s drugim predmetima dali plemić Cvito (Florio) i zlatar Stjepan Milgostić.¹⁵⁰

139 Na fol. 3v u prilogu br. 2. Pri analizi tog zapisa G. Budeč u njemu nije prepoznao par srebrnih noževa, već „srebrne ukrasne vrpce za kosu”, iako je za drugi predmet istog naziva (... *par de cortilini cum I^a vagina verde...*) zaključio da se radi o noževima. Vidi: BUDEČ 2010, 85.

140 O srednjovjekovnim noževima više u: KOVAČEVIĆ 2010, 782, 785-787.

141 Na fol. 116r u prilogu br. 1. Nažalost, zbog oštećenja dokumenta nije moguće utvrditi iznos za koji su navedeni srebrni predmeti založeni.

142 KOVAČEVIĆ 2010, 782, 786.

143 Na fol. 7r u prilogu br. 2. G. Budeč je navedeni par noževa uvrstio pod oružje i popratni vojni pribor, ali najvjerojatnije nije riječ o oružju, već o noževima funkcionalno-dekorativnog karaktera kakve su nosili i muškarci i žene. BUDEČ 2010, 85.

144 KOVAČEVIĆ 2010, 787.

145 Na fol. 7r u prilogu br. 2.

146 Na fol. 3r u prilogu br. 2.

147 *Isto*.

148 Na fol. 3v u prilogu br. 2.

149 Vidi bilješku 90.

150 Na fol. 115v u prilogu br. 1. Čini se da Cvito (Florio) založene predmete nije otkupio jer se u inventaru Jurja Kamenarića pojavljuju *3 taze de argento et 2 uergete de argento inpegno ... per libre 28*. Vidi na fol. 7r u prilogu br. 2.

Među predmetima od plemenitih metala zabilježenih u popisu dobara Jurja Kamenarića G. Budeč je prepoznao i „jednu manju staru plavu kutijicu od zlata” za koju smatra da je služila za pohranu nakita, ali u Jurjevu popisu dobara takvog predmeta nema.¹⁵¹ S druge strane, srebrnu kutijicu/škrinjicu (?) možda je moguće identificirati među srebrninom u vlasništvu Martina Kamenarića u čijem je inventaru zabilježeno osamdeset unca obrađenog srebra u vidu jedne *credenze* i jedne *taze*.¹⁵²

Zaključak

Premda su u ovome radu analizirana samo dva inventara, količina u njima zabilježene srebrnine i zlatnine otkriva postojanje čitavog bogatstva zlatarskih predmeta profane namjene u Šibeniku u 15. stoljeću. Budući da su u fizičkom obliku danas sačuvani samo primjerci pojedinih vrsta nakita, mahom naušnica i prstenja, navedeni arhivski izvori pomažu u osvjetljavanju raznolikosti i bogatstva šibenskoga profanog zlatarstva. Osim importiranih rukotvorina među nakitom, posuđem i priborom za jelo nedvojbeno je bilo i djela lokalnih zlatara koji su svojim proizvodima opskrbljivali šire šibensko područje što potvrđuju brojni zalozi distriktualaca. Takve je predmete bilo moguće kupiti izravno u zlatarskim radnjama pa su narudžbe tek iznimno zastupljene u pisanim izvorima.¹⁵³ Iako rijetko sadrže precizne opise pojedinih predmeta, analizirani inventari, ali i drugi šibenski arhivski spisi 15. stoljeća, zorno ukazuju na visoku razinu materijalne kulture ondašnjih stanovnika Šibenika, ali i bogatu produkciju najrazličitijih zlatarskih radova profane namjene koja je kvantitetom zacijelo nadmašivala produkciju predmeta sakralnog karaktera.

151 G. Budeč je zapis *cortina biaua uechia lauorada doru* pogrešno pročitao kao *cortura biaua uechia lauorada doru* i zaključio da se radi o zlatnoj kutijici za pohranu nakita, ali je vjerojatno riječ o nekoj vrsti pokrivača ukrašenoga zlatovezom. Usporedi: BUDEČ 2010, 86, bilj. 121.

152 Na fol. 121v u prilogu br. 1.

153 C. Fisković je pred više od pola stoljeća ustvrdio da za izradu profanih predmeta uglavnom nisu sklapani ugovori jer su ih zlatari prodavali u svojim radnjama i dućanima. Ako je takva praksa postojala u drugim dalmatinskim komunama, može se pretpostaviti da je tako bilo i u Šibeniku. Usporedi: FISKOVIĆ 1950, 154; FISKOVIĆ 1959, 129.

PRILOZI

Prilog br. 1¹⁵⁴

30. III. 1444., Šibenik. Popis dobara Martina Kamenarića. (Djelomičan prijepis.)

(fol. 111r)

Inuentarium bonorum quondam [ser Martini Camenarich de Sibenico].

(Na margini:) [Non soluerunt quecumque].

[Millesimo quadringentesimo quadragesimo quarto, indictione septima, die penultimo mensis marcii. Coram spectabile et generoso viro domino Antonio de cha de Pesaro honorabile comite et capitaneo ciuitatis Sibenici cum sua curia in logia magna comunis. Comparuerunt nobiles viri ser Stefanus Merzinich et ser Ciuitaneus Gersicich nomine suo et nomine domine Slauice vxoris ipsius ser Ciuitanei quem (?) ut ibidem retulit Marcus Pissanus famullus comunis fuit contenta quod ad fatiendum infrascriptum actum predictus ser Ciuitaneus eius maritus comparere deberet eius nomine ac ser Georgius Ferro ciues Sibenici dicentes se se et predictam domina (!) Slauizam esse comissarios testamenti quondam ser Martini Camenarich olim ciuis nobilis Sibenici, qui in his diebus elapsis ex hoc seculo decessit, et velle facere inuentarium de bonis predicti quondam ser Martini prout sciunt se (*dvije riječi oštećene*) ordinem se teneri petentis venerabile signum Sancte Crucis huic follio apponi. Qui spectabilis dominus comes et capitaneo cum sua curia intellecta prefata petitione mandauit (*jedna riječ oštećena*) Antonio Campolongo cancelario comunis ut predictum venerabile signum Sancte Crucis huic follio apponere (*jedna riječ oštećena*) et ego feci exequens eius mandatu.]

... ..

(fol. 113v)

... ..

[Pegni et arzenti]

[Per vno paro de cercelli darzento de Obertich libre 3 soldi 6.]

[Per vno paro de cercelli darzento de Luchac parente de Simon libre 4 soldi 16.]

[Per vno paro de cercelli de Zuhane Prezeuich libre 4 soldi 14.]

[Per vno paro de cercelli de Thomaxo Milchouich libre 4 soldi 18.]

[Per vno paro de cercelli de Goimil Vlatcouich de Grebca libre 2 soldi 4.]

[Per vno paro de cercelli de Iacob apresso de maistro Grubani fabro libre 3 soldi (*oštećeno*).

154 Iako je u inventaru Martina Kamenarića tinta gotovo u cijelosti isprana, u prijepisu inventara većina je teksta stavljena u uglate zagrade jer je unatoč oštećenosti tekst ipak moguće pročitati i restituirati. Potpuno oštećeni, odnosno izbrisani dijelovi teksta označeni su opaskom (*oštećeno*) ili (*dvije riječi oštećene*) i slično.

- [Per vno paro de cercelli de Ratcho Cuitnich libre 2 soldi 8.]
 [Per vno paro de cercelli de Marcho sartor libra 1 soldi 6.]
 [Per vno cercelle de Marcho sartor libre 0 soldi 13.]
 [Per vno paro de cercelli de Roza libre 0 soldi 12.]
 [Per (vno – *prekriženo*) dui para de cercelli de Frane Zolianouich libre (*prazno*) soldi (*prazno*).]
 [Per vno paro de cercelli de Goicho Milich de canton de Ostoya Grubacich libre 2 soldi 14.]
 [Per vno paro de cercelli de Iurai Druscinic libre 2 soldi 16.]
 [Per vno paro de cercelli de Michlous (?) Bogdassich libre 3 soldi —.]
 Per (*jedna riječ oštećena*) zoe vni botoni per la moier de Zorzi (*oštećeno*) libre — soldi 4.]
 (Pri) Per VIII [botoni de Vladda Bogafca de Piza libre — soldi 8.]
 Per quat[tro botoni de la moier de Ratcho che fa chalchare libre — soldi 6.]
 Per vno [paro de cercelli de Perane (?) in Dolaç libre 2 soldi —.]
 Per vno [paro de cercelli de (*tri riječi oštećene*) Murlaca libra 1 soldo 1.]
 Per vno [paro de cercelli da Anna (?) moier de Ratco Rathuniz (?) libre — soldi 12.]
 [Per vno cercelle de Dobra de Martin Iubich libre — soldi 8.]
 [Per vno paro de cercelli de Gergur Iurgieuch de Milich Mirchouich libre 2 soldi 17.]

(fol. 114r)

- [Per vno paro de cercelli de Stanislaua moier de Vulchoeuch libre] (*oštećeno*).
 [Per vno paro de cercelli et vno anello de Radoi Radoslaffich sta apresso de Dabissa callegar libre 3 soldi —.]
 [Per dui para de cercelli de Antonio Iarebar zenero de Milos libre 6 soldi —.]
 [Per vno paro de cercelli de Iurai Buralcich Murlcho libre 5 soldi —.]
 [Per dui para de cercelli de Gortan pelizaro libre 3 soldi] (*oštećeno*).
 [Per dui para de cercelli de Iurai Remeta libre 4 soldi 10.]
 [Per dui para de cercelli de Gruan Diuoieuch Zlocud libre 3 soldi] (*oštećeno*).
 [Per dui para de cercelli de Nicholeta Chussaloua fiola de Radoslaua] (*oštećeno*).
 [Per vno paro de cercelli de Tomas lauoraua la vigna de Gritian (?)] (*oštećeno*).
 [Per vno paro de cercelli et tre anelli de Marco Ripa libre 6 soldi] (*oštećeno*).
 [Per vno paro de cercelli de Mira moier de Matio pillizar] (*oštećeno*).
 [Per vno paro de cercelli de Vucassin Beseda libre 3 soldi] (*oštećeno*).
 [Per vno paro de cercelli de Draxa che fo fanta de ser Stanze Tolimerich libre 4 soldi] (*oštećeno*).
 [Per vno paro de cercelli de pre Matio fiol de Michiel da Tragurio libre 4 soldi] (*oštećeno*).

[Suma libre 103 soldi 17]

[Pegni]

- [Per vno paro de cercelli et de vno anello de Rada Marinoua libre 5 soldi] (*oštećeno*).
 [Per vno paro de cercelli de Iacouica moier de Iurai libre] (*oštećeno*).
 [Per vno paro de cercelli de ser Daudid de Doymo libre] (*oštećeno*).
 [Per vno paro de cercelli de Iadre Scinibat (?) de Orisgie libre] (*oštećeno*).
 [Per vno paro de cercelli de Radoslaf Dragosseuich libre] (*oštećeno*).
 [Per vno paro de cercelli et vno anello doro e bottoni indoradi XXXVI libre] (*oštećeno*).
 [Per XL botoni indoradi de la moyer de maistro Doblén (?) libre] (*oštećeno*).
 [Per XVI botoni de Bogauaç Michouilich libre] (*oštećeno*).
 [Per vna croxeta de Malgarita moier de (*jedna riječ nejasna*) libre 2 soldi] (*oštećeno*).
 [Per vno filo de perle de Ruxa libre 2 soldi] (*oštećeno*).
 [Per botoni 37 darzento de Radmil Milgostich Murlacho libre 7 soldi] (*oštećeno*).
 [Per dui anelli doro de puocho presio de dona (*jedna riječ oštećena*) libre] (*oštećeno*).
 [Per vno anello cum dui oci (*jedna riječ nečitka*) perle intorno da dona Slauiza] libre [3 soldi] (*oštećeno*).
 [Per dui anelli doro sotili da Iurai (*jedna riječ oštećena*)] libre 5 [soldi] (*oštećeno*).
 [Per vno anello doro pizolo de (*dvije riječi oštećene*)] libre [3 soldi] (*oštećeno*).
 [Per vno anello darzento de Radoslaf (*jedna riječ oštećena*) el fante de Ciuitan Bolsiza libra 1 soldi] (*oštećeno*).
 [Per vno anello darzento (*nekoliko riječi oštećeno*) libre] (*oštećeno*).

(fol. 114v)

- [Per vno anello e due vere darzento de Antonio barbier libra 1 soldi 12.]
 [Per vno anello darzento de Goymil Vlatchouich de Grepza libra 1 soldi —.]
 [Per vno aneieto doro sutil de ser Nicolao de Moro libre 8 soldi —.]
 [Per vno anelo darzento de Iunota Morilich de Chosseuichia libra 1 soldi —.]
 [Per vno anello darzento de Bartol da Striseuo libre 2 soldi —.]
 [Per vno anello darzento de Iurai Biloslaffich libra 1 soldi 11.]
 [Per vno anello darzento d (!) Ostoia Bollinieriza (?) libra 1 soldi 10.]
 [Per vno anello darzento de Zifcho Iuranouich libre — soldi 15.]
 [Per vno anello darzento de Dobra la qual stano cum pre Grigol Raceuich libre — soldi 7.]
 [Per vno anello darzento de Iacof Simonich libre libre — soldi 9.]
 [Per vno anello darzento de Dobra Baila libre — soldi 9.]
 [Per vno anello darzento de (*jedna riječ izostavljena*) Brada sartor libre — soldi 8.]
 [Per vno anello darzento de Nixa dotori libre — soldi 8.]
 [Per vno anello darzento de Ratcho daiorti (!) libra 1 soldi —.]
 [Per vno anello darzento de Milcha in orti de dona Ielena libre — soldi 6.]

[Per cinque anelli darzento de Rada Raichoua libra 1 soldi 10.]

[Per vno anello darzento de Ratcho pillizer libre — soldi 8.]

[Per vno anello darzento de Stana moier de Radoslaf Boxiza libre — soldi 10.]

[Per vno carlin (?) et dui zacofce darzento de Budessa libre — soldi 18.]

[Per vno anello doro et vno paro de paternostri cum croxette darzento de Martin Zentilicich libre 12 soldi 4.]

[Suma libre 97 soldi 18]

[Pegni]

[Per dui anelleti doro de dona Slauiza libre 11 soldi —.]

[Per dui aneleti darzento de Raddan Cossauich et de Zuhanne Milatouich libre 2 soldi 3.]

[Per vno anello doro de miser vescouo (?) vechio libre 36 soldi 14.]

[Per vno anello doro basso de Zorzi pilizaro libre 3 soldi 17.]

[Per vno anello darzento de Marislaua de Gruan libra 1 soldi —.]

Per v[no anello darzento de Draxa dali orti libra 1 soldi 4.]

[Per] dui an[elli darzento de Griguol pilizer libre 2 soldi 10.]

Per vno an[ello sutil de dona Chaterina Lebutariza (?) libre 2 soldi —.]

Per vno an[ello darzento de Pietro Mudropetich libre — soldi 12.]

Per tre an[elli darzento de Vuchosslaua libra 1 soldi 4.]

Per vno a[nello darzento de domina Slaua in caja de ser Bartolo (*oštećeno*) libra 1 soldo 1.]

Per dui a[nelli (*ostatak teksta oštećen*) libra 1 soldi 10.]

(fol. 115r)

[Per vno aneieto sutil doro de maestro Matio pillizer libre] (*oštećeno*).

[Per vno aneieto darzento de Rada dona de Costantin libre] (*oštećeno*).

[Per vno anello darzento de Michiel Milatouich de Grepza libre] (*oštećeno*).

[Per vno anello darzento de Stoislaf Giurgio (?) in orti libre 8 soldi] (*oštećeno*).

[Per vno anello darzento de Dobra (*jedna riječ nejasna*) libre] (*oštećeno*).

[Per vno anello darzento de Ciuitan Modrinich in Borgo libre 2 soldi] (*oštećeno*).

[Per vno anello darzento de Sfilla libre 2 soldi] (*oštećeno*).

[Per vno anello doro cum vna perla de Tomaxo Missich libre 3 soldi] (*oštećeno*).

[Per vno anello darzento de Maria Butrisichia libre] (*oštećeno*).

[Per vno anello darzento de (*prazno*) negro pizolo caldado libre] (*oštećeno*).

[Per vno anello darzento de Ielina (*jedna riječ nejasna*) de ser Zuane libre] (*oštećeno*).

[Per vno anello darzento de Vuchna (?) libre] (*oštećeno*).

[Per vno anello darzento de (de) Milutin Otrofcich libre] (*oštećeno*).

[Per dui anelli darzento de Draxa Chonichouich libre 2 soldi] (*oštećeno*).

[Per vno anello darzento de Michiel Schiulcich libra 1 soldi] (*oštećeno*).

- [Per dui anelli darzento de Mariza libre] (*oštećeno*).
- [Per vno anello darzento de Chranaç (?) Haruatinich libre] (*oštećeno*).
- [Per vno anello darzento de Matio (?) Verzilouich libre] (*oštećeno*).
- [Per vno anello darzento de Milat calleger libre] (*oštećeno*).
- [Per vno anello darzento de Goitan pillizer libre] (*oštećeno*).
- [Per vno anello darzento de Rada Nosdrogna in orti libra 1 soldi] (*oštećeno*).
- [Per quatro anelli darzento de Marislaua moier de Gruan libre 2 soldi] (*oštećeno*).
- [Per tre anelli darzento de Russa fiola de Despot libra 1 soldi] (*oštećeno*).
- [Per vno paro de cercelli et vna cusliera de Zuan barbier soldado cugnado de Bogdan Sfircich libre 6 soldi] (*oštećeno*).
- [Per tre cusliere e vno pandallo darzento de ser Francisco Ripcich libre 5 soldi] (*oštećeno*).
- [Per trentacinque botoni e mezo darzento (*jedna riječ nejasna*) de Iuran callegare zenero de Vlatcho Orgata (?) libre 5 soldi] (*oštećeno*).
- [Per vna centura darzento de Pribislař Drasenich libre] (*oštećeno*).
- [Suma libre 106 soldi] (*oštećeno*)

[Pegni]

- [Per quarantacinque botoni et tre para de cercelli et alcuni anelli roti de Boxic] (*oštećeno*).
- [Per vna centura de Marislaua (*nekoliko riječi oštećeno*) de ser (*jedna riječ nečitka*)] libre 2 (*oštećeno*).
- [Per vinti nuoue botoni darzento de (*nekoliko riječi oštećeno*) pescador] libre 12 (*oštećeno*).
- [Per botoni trenta octo darzento de (*jedna riječ oštećena*) zenero de Radoslař spader] libre 19 (*oštećeno*).
- [Per vno paro de cercelli de (*nekoliko riječi oštećeno*)] libre (*oštećeno*).

(fol. 115v)

- [Per vna cuslier de Suila Saichoua (?) darzento] (*oštećeno*).
- [Per vno fil de perle de ser Martin Duymouich per ducati tre val (*nekoliko riječi nejasno*) libre 17 soldi 17.]
- [Per vne chode cellestre de seda de Radoslař (*oštećeno*) de Franoie Zulianouich libre] (*oštećeno*).
- [Per para vinti de asole darzento de ser Fiorio Zauorouich per ducati X doro val ducati 10.]
- [Per vna centura da dona zmaltađa et vna mantelina vermeglia per quarti 28 de formento e per libre 120 soldi —.]
- [Per tre taze darzento, doi vergete darzento de ser Fiorio libre 28 soldi —.]
- [Per quarantacinque botoni darzento e dui para de cerceli de ser Fiorio Zauorouich

libre 20 soldi —.]

[Per vna centura darzento de dona longa de dona Madalena de ser Climento (?) per I^a quarta de formento e ratione libre 24 soldi 4.]

[Per vna centura da dona darzento e dui filli de perle e dui anelli doro de ser Polo Tomassouich per libre 111 soldi 12.]

[Per vna centura darzento da homo et vna vergeta piccola doro de maistro Stefano Milgostich orexe per resto libre 18 soldi 6.]

[Per vna taza rota darzento de dona Margarita Cimaturich libre 11 soldi 11.]

[Per vna taza et vno paro de cercelli darzento de Iursa Chorlouich (?) libre 4 soldi 9.]

[Per vna taza et vno croxe de maistro Vlatcho sartor libre 16 soldi —.]

[Per doi taze indoradi darzento de ser Griguol Dimnisich per ducati cinque doro val ducati cinque zoe 5.]

[Per vna taza darzento de Rada (*jedna riječ nejasna*) per ducato I^o doro et liure tre monete val (?) libre 8 soldi 14.]

[Per vna taza de maistro Zorzi Drusanich libre 9 soldi 3.]

[Per vna taza de Margarita (*jedna riječ nejasna*) per libre 8 soldi 3.]

[Per tre taze darzento de ser (Danchiel – *prekriženo*) Daniel Marinich libre 39 soldi 16.]

[Per vna taza e para 4 de cercelli e botoni darzento de Iurcho Sopchouich sartor libre 23 soldi —.]

[Per vna taza de Radoicho Cripouich de Vlachi per quarti 12 de orzo.]

[Per vna centura granda indorada da homo del (*dvije riječi oštećene*) Iurai Martinusseuich per libre 58 soldi 14.]

Per vna [centura granda indorada de ser Daniel] de [Doymi (*dvije riječi oštećene*) per ducati 6 doro et in moneda libre 33 soldi] (*oštećeno*) val (*jedna riječ oštećena*) [libre 67 soldi 18.]

Per vna [centura darzento de ser Daud quondam Doimo libre 105 soldo 1.]

Per XI t[aze darzento indorade et vna centura indorada] darzento [da dona de (*nekoliko riječi oštećeno*) quondam miser Zuane Nouachouich] per ducati [LXXXXII zoe ducati 92.]

[Suma ducati 107 libre 761 soldi 13]

(fol. 116r)

Pegni

[Per doi varnaze vna de morello fodrada de cendado e laltra de scarlato fodrada de varotta et vna carcina (?) de perle et de ostrege darzento quaranta et vna gonella de mantello de ser Gaspar Iurissich chome appare per suo suscripto in pegno per libre CLXXXVIII^a val libre 199 soldi] (*oštećeno*).

[Per vno paro de cercelli de Ruxa Miladinoua pescador libra 1 soldi] (*oštećeno*).

[Per vinticinque botoni darzento de Dobriza Druscinichia libre 3 soldi 3.]

[Per vno paro de corteli cum arzento e chadenella darzento de ser Polo Radoieulich libre] (*oštećeno*).

[Per vna centura darzento da homo de dona Mariza Chrepelichia libre 29 soldi] (*oštećeno*).

[Per vna taza de dona Chatiza monaga de San Salvador libre 4 soldi] (*oštećeno*).

[Per dui para de axole de ser Damian Mirsich libre 6 soldi] (*oštećeno*).

[Per vno paro de cercelli roti de Milgost (*oštećeno*) Vlatcho libra 1 soldi 8.]

[Per vno paro de cercelli de Cuita muliere (*prazno*) de Rasnaga libra 1 soldi 10.]

[Per vno paro de cercelli rotti de (*jedna riječ nečitka*) de spader libre 2 soldi] (*oštećeno*).

[Per vinticinque botoni darzento de Gifcho et Griguol de villa Rasnaga val (*tri riječi nečitke*) libre 7 soldi 17.]

[Per vno paro de cercelli de Stancha Churchouitza (?) libre 3 soldi 3.]

[Per vno fazuol de Draxa che fo fantela de Radoslawa de ser Stanze Tollimerich libre] (*oštećeno*).

[Per botoni darzento et vno anello doro de ser Stefano Stancich libre] (*oštećeno*).

... ..

(fol. 116v)

... ..

[Per vno paro de cerceli et vno rotolo de fostagno nostral de Ratcho comandador libre 10 soldi 12.]

... ..

(fol. 117r)

... ..

[Per vna gonella de dona, paternostri de ambro, vno fazoletto lauorado cum seda, vno ruotolo de fazuoli de testa lauoradi cum seda, vno anello doro de ser Polo Buntich libre 46 soldi] (*oštećeno*).

[Per vno anello darzento cum el sizello de I° siglo de Suila Vulchoceua libre] (*oštećeno*).

[Per vna vernaza biaua (vno paro de – *prekriženo*), vno paro de cercelli, vna peza de tella non lauorada, vna schiauina vechia de Michel Hlapotich libre] (*oštećeno*).

... ..

[Per tre cusliere darzento, vna socha mramorea, vno capuzo negro de maestro Busato tayapier libre 45] (*oštećeno*).

... ..

[Per dui cussinelli vechi bianchi, vno fazuol da testa lauorado cum seda vermeia, vno fazuol lauorado cum bambaxo, sette anelli darzento de Tomass (*jedna riječ nečitka*) libre] (*oštećeno*).

... ..

[Per vna daxniza biaua, dui para de cercelli, dui camixe nuoue, dui callege vechie de (*više riječi oštećeno*)] ducati 3 doro.

(fol. 117v)

... ..

[Per vno banchal, vno paro de cercelli, vno fazuol pizolo lauorado de seda vermeia de Martin Dragonich libre 5 soldi —.]

... ..

[Per vno capuzo biauo, vna centura pizola cum la fiuba darzento de Dragissa (*jedna riječ nejasna*) libre 3 soldi —.]

... ..

[Per vno tapedo, vna centura darzento basso, quatro anelli darzento, vno vello de testa biancho, alguna seda reftonda (?), vna piastra de tristissimo arzento de ser Damian Zulianouich libre 27 soldi —.]

... ..

(fol. 118r)

... ..

[Per vna dasniza vermegla, vna gonella verde, vna gonella biaua, vno paro de axole darzento vno fazuol lauorado de seda, dui besage de Petar Agnigich de Milich Mirchouich ducati doro] (*oštećeno*).

... ..

[Per vno anello doro de ser Saraxen de Nicolo libre 29 soldi] (*oštećeno*).

[Per quatro taze darzento senza cetola libre] (*oštećeno*).

... ..

(fol. 121v)

... ..

[Arzenti de caja lauoradi de piu raxon]

[Onze 60 de arzento lauorado zoe botoni et axole.]

[Onze 72 de arzento in taze 10 e vna taza cum el couerto et vno couertor.]

[Onze 80 de arzento lauorado zoe vna credenze et vna taza.]

(*Više redaka teksta posve oštećeno uslijed premazivanja.*)

... ..

(fol. 127v)

MCCCC^oXLIIII^{to}, indictione VII^a, die XVII° mensis aprilis. Coram spectabili et generoso viro domino Antonio de cha de Pesaro honorabile comite et capitaneo Sibenici sedente cum sua curia in logia magna comunis Sibenici. Comparuerunt nobiles viri ser Stephano Marzinich, ser Ciuitaneus Gersicich et ser Georgius Ferro ciues Sibenici, tanquam comissarii et comissario nomine testamenti quondam ser Martini quondam Petri Camenarich olim ciuis Sibenici, eorum nomi-

nibus ac nomine et vice domine Slauice vxoris predicti ser Ciuitani et sororis et comissarie predicti quondam ser Martini Camenarich, que donna Slauiza fuit contenta quod predicti comissarii presentarent eius nomine inuentarium suprascriptum prout retulit Milladinus famulus comunis Sibenisi, et comissario nomine quo supra presentauerunt inuentarium suprascriptum per eos factum de bonis predicti quondam ser Martini in cartis decem et octo scriptis computata carta prima cum signo Crucis, cum protestationibus addendi et possendi addere in presenti inuentario debitores quaterni et appotece predicti quondam ser Martini, quos non potuerunt usque in presentem diem ponere perpetuo occupationis quas habuerunt, et possendi addere si aliquid ad eorum manus uel notitiam peruenerit quod non esset appositum in presenti inuentario, et subtrahendi si aliquid esset appositum quod apponi non debuerit, et cum reseruatione omnium aliorum iurium suorum. Dicentes et declarantes predicti comissarii omnia et singula bona in ipso inuentario descripta, et similiter debitores quaternam et appotece dicti quondam ser Martini a die obitus ipsius quondam ser Martini semper fuisse et esse in manibus potestate et gubernatione ser Georgii filii predicti quondam ser Martini, et ipsos comissarios non administrasse quicunque, prout idem ser Georgius ibidem presens sua propria voluntate et etiam interrogatus dixit et confessus fuit predicta vera fuisse et esse fatiens generalem finem et quietationem ipsis comissariis de non molestando aut inquietando eos pro predictis, sub pena quarta valute omnium contentorum in presenti inuentario, omnibus iuribus suis quibus posset se teneri, renuntians et cetera. Presentibus ad predicta ser Daudid Doymi examinatore comunis, ser Martino quondam ser Petri Tollimerich et ser Paulo Buntich testibus et cetera.

HR-DAŠI-263 Bilježnici Šibenika, kut. 11/II, Antonio Campolongo, F 11/III, sv. 10/VIIc, fol. 111r-127v

Prilog br. 2¹⁵⁵

12. IV. 1451., Šibenik. *Inventar dobara Jurja Kamenarića*. (Djelomičan prijepis.)

(fol. 2r)

(*Na margini:*) Inuentarium bonorum quondam ser Georgii Camenarich.

Millesimo quadringentesimo primo, indictione quartadecima, die duodecimo mensis aprilis. Coram spectabili ac generoso domino Iacobo Marcello honorabile uire comite et capitaneo Sibenici et eius curia. Comparuerunt viri nobiles ser Ci-

155 U uglate zagrade stavljena su slova, riječi ili dijelovi rečenica koje je sa sigurnošću moguće restituirati.

uitanus Gersicich [et] Martinus Mirse et ser Georgius Ferro, dicentes se ex officio tutelle pupillorum quondam ser Georgii Camenarich sibi imposito per ipsum magnificum regimine obligates esse per statutum comunis Sibenici facere inuentarium omnium et singulorum bonorum dicti quondam ser Georgii Camenarich, quia suo tutorio nomine suprascripto, ac nomine etiam ser Thomasii Mirse alterius tutoris nec non nomine procuratorum comunis, videlicet ser Nicolai Missich et ser Damiani Tobollouich quod etiam simul constituti fuerunt tutores dictorum pupillorum, requisierunt venerabile signum sancte crucis apponi presenti folio proinchoando dicto inuentario. Qui spectabilis dominus vice comes ac capitaneus cum sua curia mandauit mihi Karoto Vitali cancellario comunis Sibenici, vt ipsum venerabile signum sancte crucis hinc folio apponnerem, quod ego feci exequutiones eorum mandamentum et cetera.

... ..

(fol. 3r)

... ..

- 80 Item fo trouado questi argenti in vna casella cum lipegni l(*oštećeno*).
- 81 Primo 3 taze grande de argento indorade schiete pesano onz(*oštećeno*).
- 82 Item vno pehar crouato de argento con couertor et vno mizuol p(*oštećeno*).
- 83 Item 10 taze de argento de piu raxon 3 indorade altre schiete (*oštećeno*).
- 84 Item de argento roto, algune cape et altro pexa onze 6 mancho (*oštećeno*).
- 85 Item vno cofaneto pizolo dentro del qual fo troua questi argenti (*oštećeno*).
- 86 Primo vno paro de paternostri de argento cum vno loldano de argen[to] (*oštećeno*).
- 87 Item 5 aneli doro zoe 2 safiri, vna perla, 2 ochieti verde (*oštećeno*).
- 88 Item vn fil da dona de perle (*oštećeno*).
- 89 Item I^a piera de anelo biancha sculpida (*oštećeno*).
- 90 Item vn par paternostri de coralo cum I^o gropo de perle.
- 91 Item vn çento pauonazo verde guarnido de argento (*jedna riječ oštećena*) cum (*oštećeno*).

(fol. 3v)

- 92 Item vno çento verde guarnido de arzeno da dona.
- 93 Item vno çento da dona guarnido da argento indorado.
- 94 Item vno çento vermeio vechio da dona guarnido darzeno par indorado.
- 95 Item vno çento da homo çelestro cum pocho de argento.
- 96 Item doi para de stropoli da dona da viludo vno vermeio altro negro.
- 97 Item I^o par da cortilini da dona guarnidi da argento.

... ..

- 100 Item vna zoia de perle da dona se porta soura li stropoli.

 104 Item vn cofano da drapi cum veste infrascripte zoe vna gonela da pano
 biancho da dona cum 40 botoni de argento et cum dopioni atorno.
 105 Item vna varnaza de biancheta cum fodra de çendadno torto vermeio e
 cum dopioni.
 106 Item vna varnaza de carmexin cum fodra de varo et cum vno busto de
 perle.
 107 Item vna gonela de viludo carmexin cum botoni de perle 39.
 108 Item vna guar(g – *prekriženo*)naza de scirlato fodra de panze de dosi cum
 I° busto de perle fornido.
 109 Item vna gonela de scirlato cum 18 para de axule de argento grande.
 110 Item vna guarnaza pauonaza cum fodra de panze de dossi e cum dupioni
 atorno.
 111 Item vna gonela de pauonazo cum para 20 de axule de argento.
 112 Item vna gonela celestra cum 36 botoni darzento.
 113 Item vna guarnaza de pauonazo fodra de çendado vermeio cum dopioni
 atorno.
 114 [Item] vna gonela pauonaza cum botoni de perle 39.
 115 [Item] vna guarnaza celestra fodra de panze de dossi cum 4 para de axule.

 [126] [Item] (*jedna riječ oštećena*) argento che fo trouado in butiga onze 147.

(fol. 4v)

Pigni

-
 179 Item vno mezo busto de perle e 2 manegeti da perle e 11 pera (!) de axule
 darzento indorade pegni de ser Daniel de Doymo apar per I^a cedula per
 libre 85 soldi —.
 180 Item vn par de circelli darzento in pegno de Radoslaf Dragosich per
 libre 4 soldi —.
 181 Item vn par de circelli, botoni 35 darzento et I^o anelo doro pigni de Rada
 Prexeua chome apar per I^a cedula.
 [182] Item vn par de circelli pigno de ser Daud de Doymo per libra 1 soldi 10.
 [183] Item] vn par de circelli pigno de (*prazno*) Obertich per libra 1 soldi 10.
 [184] Item] vn par de circelli pigno de Zorzi Bugarich per libre 5 soldi —.
 [185] Item] (*oštećeno*) para de circelli pigno de Frane Zulianouich per (*prazno*).
 [186] Item v]na croxeta de argento pegno de I^a Margarita per libre 2 soldi —.

- [187] Item v]n par de circelli pegno de Gregor Iurgieulich de catono Milich Mirchouich per libre 2 soldi 17.
- [188] Item vno] par de circelli pegno de I^a fantesca de quondam Stanaç Tollimerich per libre 4 soldi —
- [189] Item] vno par de circelli pegno de Thomas che lauoraua la (*prazno*) pigna de g(*prazno*) per libra 1 soldi 12.
- [190] Item v]no par de circelli pegno de Iacobo sta apresso de Gruban fauro libre 3 soldi —.

(fol. 5r)

- 191 Item 2 aneleti doro pigno de Antonio Marussich per libre — soldi 4.
- 192 Item I^o par de circelli e I^o anelo pegno de Radoie Radoslafcich per libre 3 soldi —.
- 193 Item I^o circello pegno de Marcho sartor per libre — soldi 13.
- 194 Item 2 para de circelli I^o mazor de laltro pigno de Iuanne Diuoieulich per libre 13 soldi —.
- 195 Item vno anelo darzento pegno de Ratcho per libre — soldi 8.
- 196 Item 2 aneli darzento pegno di Grigor pilizer per libre 2 soldi 10.
- 197 Item 2 aneli dargento pigno de Marçiza per libra 1 soldi 12.
- 198 Item I^o anelo doro pegno de quondam dona Katarina de Grauran per libre 2 soldi —.
- 199 Item I^o anelo e 2 vere darzento pegno de Antonio barbier per libra 1 soldi 12.
- 200 Item 2 aneli doro pegno da dona Slauiza da ser Ciuitanus Gersicich per libre 15 soldi 2.
- 201 Item 2 aneli doro pegno da Zorzi Montanich per libre 5 soldi 15.
- 202 Item I^o anelo darzento pegno de Ielina per libre — soldi 13.
- 203 Item I^o anelo doro pegno de Zorzi pilizer per libre 3 soldi 17.
- 204 Item I^o anelo zmaltado (pegno – *prekriženo*) pegno de Draga muglier de Doymo de Zablatie per libra 1 soldo 1.
- 205 Item 4 aneli darzento pegno da Marislaua per libre 2 soldi 16.
- 206 Item I^o anelo darzento pegno de Michel Sculcich per libre (*prazno*) soldi 8.
- 207 Item I^o anelo de argento pegno de Stoislaf Iurgieulich per libre 8 soldi —.
- 208 Item I^o anelo de argento pegno de Pribislaf per libre 0 soldi 13.
- 209 Item I^o anelo de argento pegno de Ciuitan Modrinich per libra 1 soldi 0.
- 210 Item I^o anelo de argento pegno de Vlahigna per libre — [soldi] (*oštečeno*).
- 211 Item I^o anelo de argento pegno de Suila per libre (*oštečeno*).
- 212 Item 3 aneli de argento pegno de Brada sartor per libre (*oštečeno*).
- 213 Item I^o anelo murlacho darzento pegno de Marziça per (*oštečeno*).
- 214 Item 2 aneli darzento pigno de Iacof Simunich per (*oštečeno*).

- 215 Item 2 aneli, I° de rame laltro de stagno de Draxoi per (*oštećeno*).
- 216 Item I° anelo dargento pegno de Dobra de Ratcho Hlapcich [per] (*oštećeno*).
- 217 Item I° anelo dargento de Iunota de Cossceuchia in pegno [per] (*oštećeno*).
- 218 Item I° par de circelli de Marcho sartor in pegno [per] (*oštećeno*).
- 219 Item I° anelo de argento pegno de Xifcho Iuranouich [per] (*oštećeno*).
- 220 Item I° anelo de arzeno pegno de Ruxa Turiloua (?) [per] (*oštećeno*).
- 221 Item I° par de circelli pegno de Goicho Mehcich Morlacho [per] (*oštećeno*).
- 222 Item I° par de circelli pegno de Lucha parente de Simon [per] (*oštećeno*).
- 223 Item 4 botonzelli pizoli darzeno pegno de Thomiza [per] (*oštećeno*).
- 224 Item 12 botonzelli darzeno tristo pegno de Vladiza [per] (*oštećeno*).
- 225 Item 38 botoni darzeno pegno de Radmil de chantona [per] (*oštećeno*).

(fol. 5v)

- 226 I° cadin roman pegno de quondam Budcho per libre — soldi 18.
- 227 Item 19 botonzeli de argento e 2 roti zoe lamita (!) de chadaun pegno de la muglier de Zorzi per libre — soldi 4.
- 228 Item 3 aneli darzeno pegno de Ruoxa fiola de Despot per libra 1 soldi 3.
- 229 Item I° circeleto pizolo pegno da Dobra Lupsichia per libre — soldi 8.
- 230 Item I° par de circelli de Prouaç de burgo in pegno per libre 2 soldi —.
- 231 Item I° anelo de argento pegno de Mathio Verzilouich per libre — soldi 10.
- 232 Item I° par de circelli roti pegno de Ruxa Baila (?) per libre — soldi 12.
- 233 Item I° circello e mezo pegno de Vlahigna per libra 1 soldo 1.
- 234 Item I° anelo de argento pegno de Mihouil Milatouich per libre — soldi 12.
- 235 Item I° par de circelli pegno de Stana per libre — soldi 13.
- 236 Item 3 taze darzeno de quondam ser Daniel Marinich in pegno per libre 39 soldi 16.
- 237 Item I^a taza et vna cruxeta de argento cum cadenela et I° fazoleto pegno de mastro (!) Vlatcho Bandicouich sartor per libre 16 soldi —.
- 238 Item I° cuxilier et I° par de circelli de argento pegno de maistro Zuane barbier per libre 6 soldi 7.
- 239 Item 25 botoni darzeno pegno de Dobra Druscichia per libre 3 soldi 3.
- 240 Item vna borsa de azi vermeii e biaui in pegno de Slaua per libre — soldi 4.
- 241 Item 2 fili de perle e 2 aneli doro e I^a cintura darzeno in pegno de quondam ser Polo Thomasouich per libre 111 soldi 12.
- 242 Item 33 botoni darzeno indoradi pegno de Radoslaf Sculcich per libre 12 soldi 4.
- 243 Item [I^a] cintura dargento de seda negra de Pribislaw Draxenich per libre 7 soldi 3.
- [2]44 Item 34 botoni darzeno et alcuni pezi de circeli de Iurai oriata in pegno

- per libre 5 soldi 7.
- [245] Item [I]^a taza et 4 par de circelli e 23 botoni darzento pegni de Iurcho Sopcouich per libre 23 soldi —.
- [246] Item I^o anelo darzento pegno de Stana per libre — soldi 10.
- [247] Item I^o par de circelli et I^o anelo parisino pigno de Marislaua per libre 2 soldi 16.
- [248] Item I^o] anel doro de quondam miser vescuou vecchio in pegno per libre 36 soldi 14.
- [249] Item I^o]cuxilier de arzento et I^o pezo de cintura (da cintura – *prekriženo*) [d]arzento pegno per libre 15 soldi 8.
- [250] Item I^o] par (de circeli – *prekriženo*) de circelli darzento zenza cedula per (*prazno*).
- [251] Item I^o] fil de perle da dona.
- [252] Item] (*jedna riječ oštećena*) aneli doro, I^o cum sizelo de la sua arma, laltro cum I^a perla qual aue su le man quando iera morto, e do altri aneli doro basso, do piere.
- [253] Item I^o] cuxilier darzento pegno de Sfila Saicoua per libre 2 soldi 10.
- [254] Item] (*oštećeno*) de circelli darzento pizoli pegno de Mira per libre — soldi 14.

(fol. 6r)

- 255 Item 45 botoni et I^o anelo darzento non indoradi pegno de Tomas Tuertchouich per libre 3 soldi 12.
- 256 Item I^o anelo doro de ser Saraxen in pegno per libre 29 soldi 10.
- 257 Item I^o aneieto doro sutil cum 2 perle de dona Agata per libre 7 soldi 4.
- 258 Item I^o anelo darzento pigno de Vuchoslaua Coitagna per libre (*prazno*) soldi 4.
- 259 Item 6 taze darzento et vna taza grande de onze 11 pegno de ser Marcho Dobroeuich et 4 para de axule e 5 ouer 6 para de circelli secundo che dixe dito ser Marcho laqual tuti argenti fo in pegno per libre (*prazno*) soldi (*prazno*).
- 260 Item 2 para de circelli de Vuchoslaua Goitagna inpegno per libre 3 soldi 12.
- 261 Item I^o par de paternostri zali grossi.
- 262 Item I^o par de paternostri negri menudi cum 40 croxete piccole.
- 263 Item I^o circello de maistro Polo Derglianouich in pegno per libra 1 soldi 4.
- 264 Item I^o taza darzento lauorada intaiada de dona Catiza Budenichia monaga per libre 4 soldi —.
- 265 Item I^o par de circelli de Stanaua (?) de Vuchoslaf zotto per libre 2 soldi 6.
- 266 Item 2 para de axule de argento de quondam ser Damian Mirsich per libre 6 soldi 2.

- 267 Item 2 para de cerceli de Milgost Landar Murlacho per libra 1 soldi 16.
 268 Item I^a cintura darzento non indorada de Mariza Crepelichia inpegno per libre 29 soldo 1.
 269 Item 2 para de cerceli grandi de Grubaç Texnich per libre (*oštečeno*).
 270 Item I^o aneieto doro de ser Polo Buntich in pegno per (*oštečeno*).
 271 Item I^o anelo dargento pegno de quondam Suila Vucoceua per (*oštečeno*).
 272 Item I^o par de paternostri zali de ambro e botoni de argento indoradi in vn fazoletto lauorado de seda e doro.
 273 Item I^o anelo doro cum vno sassin pegno de maistro Marcho ciroicho [per] (*oštečeno*).
 274 Item I^o par de circeli et 3 aneli de argento pigno de Marcho [per] (*oštečeno*).
 275 Item I^o par de circeli pegno de Simon Iaricich [per] (*oštečeno*).
 276 Item I^o anelo de argento pigno de Goimil de Grebaç [per] (*oštečeno*).
 277 Item vno par de circeli de Ciuitan Modrinich in pegno [per] (*oštečeno*).
 278 Item vno par de circeli de Sunibat (?) in pegno [per] (*oštečeno*).
 279 Item I^o anelo de argento pegno de vno soldado da le porte [per] (*oštečeno*).
 280 Item I^o par de circeli pegno de Ruxa muglier de Miladin piscador [per] (*oštečeno*).
 281 Item I^o anelo de argento pegno de Grigor pillizier [per] (*oštečeno*).

(fol. 6v)

- 282 Item I^o aneieto doro cum vna perla, laltra mancha de ser Thomaso Missich in pegno per libre 3 soldi 10.
 283 Item I^o anelo darzento cum uno ochio biau de Rada di Ancona per libra 1 soldi 5.
 284 Item I^o anelo darzento de Barthole Bremnich in pegno per libre 2 soldi 8.
 285 Item I^o anelo dargento cum vno ochio pegno de Paul Morlacho per libra 1 soldi 2.
 286 Item I^o anelo darzento pegno de Iurai Billosseuich per libra 1 soldi 11.
 287 Item I^o anelo de argento pegno de Ratcho per libre — soldi 16.
 288 Item I^o anelo de argento de la Masara de Raoueich per libre — soldi 7.
 289 Item I^o anelo de argento pegno de Milcha stete cum dona Lena Radinich per libre — soldi 6.
 290 Item I^o anelo de argento cum I^o ochio pegno de maistro Polo Deglianouich per libre 2 soldi —.
 291 Item I^o anelo de argento pegno de Iurcho Scradignanin per libre — soldi 19.
 292 Item vno fil de perle menude.
 293 Item 3 cuxiliere darzento, I^a socha mramorina, I^o capuzo negro pegni de maistro Antonio Buxato per libre 45 soldi 8.

- 294 Item I^o anelo dargento cum fazoletto de Maria in pegno per libre — soldi 18.

 302 Item I^a vernaza biauua, I^o par de cercelli et I^o cauezo de tella grossa pigno de Mihel Hlapcinich par per cedula che resta dar per libre 16 soldi 6.
 [303 Item] vna gonela uerde trouada cum lipegni, 6 aneli dargento, 2 intimele et I^o facuol cum chauu de bambasio biauuo pegno de Thomaxo Milchouich per libre 11 soldi —.

 [311 Item vna] centura grande de argento indorada in pegno par per una cedula ligada ala dita cintura laqual par ouer de (*oštečeno*) Zorzi Martinusseuich per libre (*prazno*) soldi (*prazno*).
 [312 Item] (*jedna riječ oštečena*) cappe darzento indorade pegno de ser Gasper Iurissich per libre (*prazno*) soldi (*prazno*).

(fol. 7r)

- 313 Item 20 para de axule darzento indorade pegno de ser Florio Zauorouich per ducati 10 doro / libre 57 soldi (*prazno*).
 314 Item I^a cintura darzento indorada sul cento vermexo lauorada cum smaldi (?) inpegno de ser Florio Zauorouich per libre 120 soldi —.
 315 Item I^a taza de argento cum botonzeli 45 et I^o par de circelli pegno de ser Florio Xauorouich per libre 20 soldi (*prazno*).
 316 Item 3 taze de argento et 2 uergete de argento inpegno chon apar per I^a cetula per libre 28 soldi (*prazno*).
 317 Item I^o pezeto doro pegno de ser Ciuitan Gersicich per I^a cedula per libre 20 soldi —.

 319 Item I^o par de circeli.

 330 Item I^o par de cortillini cum I^a vagina verde vernidi de argento in 3 luogi.
 331 Item 8° (!) onzie de rotame de argento.

(fol. 10r)

Dictis millesimo et indictione, die uero decimo septimo iunii. Coram magifico et generoso domino Iohanne Nanni honorabile comite et capitaneo Sibenici, entrate versus portam magnam et existente prope apothecam ser Francisci de Aldobrandis presentatum fuit suprascriptum inuentarium per tutores suprascriptos per magnificum dominum Iacobum Marcello olim vicecomitem et capitaneum Sibenicensis, constitutos pupillorum suprascripti quondam ser Georgii Camenarich, cum reservationem tamen addendi posse indicto inuentario si quod in futurum cognos-

cerantur de bonis pupillorum suprascripti quondam ser Georgii Camenarich non supranotatum, et minuendi si quod in eo esset quod poni non deberet, presentibus ser Iacobo Iurich et ser Paulo Petrouich de Sibenico testibus.

HR-DAŠI-263 Bilježnici Šibenika, kut. 16/II, Karotus Vitale, F 15/IVb/1, fol. 2-10

BUDEČ 2010, 67-106. Autor navodi da je popis dobara sastavljen 22. travnja 1451., ali je iz dokumenta jasno da je započet 12. travnja 1451., a da je predöčen 17. lipnja iste godine.

Secular goldsmith works in the property inventories of the Šibenik nobles Martin and Juraj Kamenarić

Summary

An extremely large number of records from the middle of the 15th century about secular goldsmith works are preserved in the inventories of Šibenik nobles Martin and Juraj Kamenarić, which can be divided into three groups: jewellery, silverware and cutlery. Since the works of late medieval secular goldsmithing have largely decayed over the centuries, these inventories provide a partial insight into the diversity and richness of secular goldsmith works that were once represented in Šibenik households. In addition to certain types of jewellery (rings and earrings) that have been preserved in physical form, the inventories of Martin and Juraj Kamenarić also reveal records of objects that no longer exist. When it comes to jewellery, these are necklaces, rosaries, strings of pearls, various appliques, clasps, rivets and belts, and in the case of silverware and cutlery, these are trays, jugs, glasses, spoons and knives. The records in the analysed inventories clearly indicate the rich and varied production of goldsmith works of secular purpose in Šibenik, although they do not contain precise descriptions of individual objects, they apparently exceed the quantity of production of objects of sacral character.

Keywords: goldsmithing, jewellery, silverware, silver cutlery, pledges, Martin Petrov Kamenarić, Juraj Kamenarić, Šibenik, 15th century

IZVORI I LITERATURA

Arhivski izvori:

Državni arhiv u Šibeniku

HR-DAŠI-263 Bilježnici Šibenika (1386. – 1797.)

Literatura:

Mladen ANČIĆ, Pojasevi i druge dragocjenosti u kasnosrednjovjekovnim obiteljskim riznicama, *Starohrvatska prosvjeta*, ser. III, 22/1995, Split, 151-159.

Tonija ANDRIĆ, *Život u srednjovjekovnom Splitu – Svakodnevica obrtnika u 14. i 15. stoljeću*, Zagreb – Split 2018.

Ivna ANZULOVIĆ, Nakit na zadarskom području u povijesnim izvorima od 13. do konca 16. stoljeća, *Radovi Zavoda povijesnih znanosti HAZU u Zadru*, 48/2006, Zadar, 199-214.

Ivna ANZULOVIĆ, Ukrasno uporabni predmeti na zadarskom području u povijesnim izvorima od 13. do konca 16. st., *Radovi Zavoda povijesnih znanosti HAZU u Zadru*, 49/2007, Zadar, 239-287.

Giuseppe BOERIO, *Dizionario del dialetto Veneziano*, Venezia 1867.

Toni BRAJKOVIĆ – Željko KRNČEVIĆ – Emil PODRUG, *Arheološki vodič po Danilu, Šibenik 2013*.

Goran BUDEČ, Inventar dobara šibenskog patricija ser Jurja Kamenarića iz 1451. godine, *Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti*, 28/2010, Zagreb, 67-106.

Goran BUDEČ, *Svakodnevni život stanovnika Šibenika u drugoj polovini XV. stoljeća u zrcalu inventara i oporuka s posebnim osvrtom na razinu materijalne kulture*, doktorska disertacija, Zagreb 2013.

Goran BUDEČ, Kuhanje, pečenje i blagovanje: pribor za jelo i kuhinju u kućama kasnosrednjovjekovnog Šibenika, *Domus, casa, habitatio...: kultura stanovanja na jadranskom prostoru*, (ur. Marija MOGOROVIĆ CRLJENKO – Elena ULJANČIĆ-VEKIĆ), Poreč – Pula – Pazin 2013., 54-72.

Goran BUDEČ, Kultura čitanja u kasnosrednjovjekovnom Šibeniku, *Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti*, 32/2014, Zagreb, 79-98.

Goran BUDEČ, Odjeća u srednjovjekovnom Šibeniku, *Šibenik od prvog spomena: Zbornik radova s Međunarodnog znanstvenog skupa 950 godina od prvog spomena Šibenika, Šibenik*, 26. do 28. rujna 2016. (ur. Iva KURELAC), Šibenik – Zagreb 2018., 175-198.

Cvito FISKOVIĆ, Trogirski zlatari od 13. do 17. stoljeća, *Starohrvatska prosvjeta*, ser. III, 14/1984, Split, 183-200.

Cvito FISKOVIĆ, Dubrovački zlatari od XIII do XVII stoljeća, *Starohrvatska prosvjeta*, ser. III, 1/1949, Split, 143-243.

Cvito FISKOVIĆ, Umjetnički obrt XV.–XVI. stoljeća u Splitu, *Zbornik u proslavu petstogodišnjice rođenja Marka Marulića 1450 – 1950*, Zagreb 1950., 127-164.

Cvito FISKOVIĆ, *Zadarski sredovječni majstori*, Split 1959.

Mila GAJIĆ, *Srebrne čaše poznog srednjeg veka u Srbiji. Silver Bowls from the Late Middle Ages in Serbia*, Beograd 2010.

Emil HILJE, Nekoliko bilješki o zadarskom zlatarstvu XIV. stoljeća, *Radovi Zavoda povijesnih znanosti HAZU u Zadru*, 38/1996, Zadar, 43-51.

Nikola JAKŠIĆ, Nakit 14. stoljeća u Hrvatskoj i Bosni, *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru*, 23/1984, Zadar, 331-342.

Nikola JAKŠIĆ, Naušnice s tri jagode u Muzeju hrvatskih arheoloških spomenika u Splitu, *Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji*, 23/1983, Split, 49-74.

Nikola JAKŠIĆ, Kasnosrednjovjekovno groblje kod crkve Sv. Spasa u Vrh Rici – Analiza, *Starohrvatska prosvjeta*, ser. III, 23/1996, Split, 139-172.

Marijana KOVAČEVIĆ, *Umjetnička obrada plemenitih metala u 14. stoljeću u Zadru*, doktorska disertacija, Zagreb 2010.

Željko KRNČEVIĆ, *Srednjovjekovna arheološka nalazišta na šibenskom području, Područje šibenske županije od pretpovijesti do srednjega vijeka, Radovi sa znanstvenog skupa održanog u Šibeniku od 18. do 20. listopada 1995.*, (ur. Božidar ČEČUK), Zagreb 1998., 197-222.

Ronald W. LIGHTBOWN, *Secular Goldsmith's Work in Medieval France*, London 1978.

Ronald W. LIGHTBOWN, *Mediaeval European Jewellery*, Hong Kong 1992.